

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för humaniora

Historiskt möte mellan lärare och elev i modern stil

- En studie om två undervisningsformer för att ge eleverna bättre förutsättningar att lyckas

Peter Aspgren & Sofie Hedlund

2014

Examensarbete, Avancerad nivå (magisterexamen), 30 hp
Historia med ämnesdidaktisk inriktning
Ämnesdidaktik inom historia
Lärarprogrammet

Handledare: Jan Stattin
Examinator: Arne Övrelid

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
2. Syfte	5
2.1. Frågeställningar.....	5
3. Teori.....	5
4. Tidigare forskning	8
5. Förutsättningar för studien	10
6. Metod	12
6.1. Källor och källkritik.....	16
7. Resultat	17
7.1 Resultat av lärstilstester	17
7.2 Betygsresultat av examinationer	18
7.3. Resultat av enkätundersökning.....	19
7.4. Elevaktivitet	24
7.5. Individanpassning.....	25
8. Slutsatser	26
9. Sammanfattning	32
10. Slutord	33
11. Käll-och litteraturförteckning.....	34
12. Bilagor	35
12.1. Dunn & Dunn Learning Styles Model	35
12.2. Studiehandedning <i>Upplysning till Napoleon</i>	36
12.3. Studiehandedning <i>Den industriella revolutionen</i>	44
12.4. Exempel på lärstilsfrågor	50
12.5. Enkät <i>Upplysning till Napoleon</i>	51
12.6. Enkät <i>Den industriella revolutionen</i>	55
12.7. Enkät Observationsschema	60
12.8. Enkät Elevplaceringsschema	61

1. Inledning

Skolan är en plats där unga människor växer upp och möter framtiden. Enligt GY2011 ska elever inhämta och utveckla kunskaper inom skolväsendet samt få en demokratisk värdegrund, detta ska främja en livslång lust att lära och utveckla sig själv som individ.¹ Läraren har ansvar för att alla elever ska få en rättvis chans inom skolan vilket kan främjas av att lärare individualiserar undervisningen. Teorier om olika intelligenser och lärstilar har vuxit fram under de senaste decennierna, grundtanken med lärstilar är att individen ska vara i fokus. Som perspektiv till lärstilsundervisningen finns den traditionella undervisningen vilket Lena Boström, filosofie doktor i pedagogik och ledande inom lärstilar i Sverige, definierar som fokuserad på syn och hörsel genom föreläsningar och skriftliga uppgifter.²

Med teorierna om intelligenser och lärstilar så täcker inte den traditionella undervisningen hela klassers styrkor för lärande när lärandet ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov enligt GY 2011.³ Att intresset för lärstilar under 1990- talet ökade kan bero på att teorierna om lärstilar säger att man tar hänsyn till individen. Vi blir dagligen informerade om att alla människor är unika och individuella vilket är tyngdpunkten i teorierna om lärstilar, att vi lär oss olika och på olika sätt. Dock behöver det inte vara just lärstilar som är det enda sättet att individualisera undervisningen men det är lärstilar som är fokus i denna uppsats. Det finns alltid förespråkare och kritiker till olika teorier. För att inte förlora objektiviteten i uppsatsen belyser vi båda sidor.

I uppsatsen samarbetar vi med CVL Sandviken (Centrum för Vuxnas Lärande) som profilerar sig med att arbeta med lärstilar. Fokus för denna undersökning är att ställa traditionell undervisning mot lärstilsanpassad undervisning inom historieämnet: Historia 1b. Vi har valt att jämföra lärstilsanpassad undervisning mot traditionell undervisning då skolan enligt våra erfarenheter håller sig till Boströms definition av traditionell undervisning.

Undervisning och lärande har varit en stor del av våra liv och nu när vi går vidare mot en lärarexamen. Därför faller intresset för detta ämne sig naturligt. Hur kan man undervisa och göra undervisningen så fördelaktig så att gruppen gör bättre ifrån sig?

---

¹ GY2011, s. 5

² Boström, 2004, s. 20

³ GY2011, s. 6

2. Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka skillnaden mellan två undervisningsformer, dessa undervisningsformer är lärstilsanpassad undervisning och traditionell undervisning. Undervisningsformerna ställs mot varandra i form av verktyg och hur eleverna upplever att någon av formerna är mer givande för dem samt om någon av undervisningsformerna ger en ökad elevaktivitet. För att följa läroplanen för individanpassning så belyser vi även denna fråga.

2.1. Frågeställningar

1. Ger någon av undervisningsformerna, lärstilsanpassad respektive traditionell undervisning i historia 1b ett bättre resultat?
2. Anser eleverna att det är någon skillnad mellan de olika undervisningsformerna lärstilsanpassad respektive traditionell undervisning?
  - a. Upplever eleverna att verktygen och informationen varit mer givande i någon av undervisningsformerna?
  - b. Upplever eleverna att de har fått tillfälle att visa sina kunskaper samt tagit eget ansvar för att uppnå betygsmålen?
  - c. Är det någon undervisningsform som eleverna föredrar för att kunna ta till sig kunskapen som förmedlats?
3. Leder någon av undervisningsmetoderna till mer elevaktivitet?
4. Är någon av undervisningsmetoderna mer individanpassad?

3. Teori

Vår teori grundar sig på Dunn & Dunns forskning som även Boström har som hörnsten i sin forskning på det svenska skolväsendet. Vi använder oss av Boströms teorier då de är tillämpbara på det svenska skolväsendet. Vi presenterar denna teori här för att du som läsare ska få en förståelse för hur vi har delat upp de två olika momenten, lärstilsanpassad undervisning respektive traditionell undervisning.

Grundarna inom lärstilsforskningen är Rita Dunn, professor för pedagogiskt ledarskap vid St. John`s University i New York och Kenneth Dunn, professor för utbildning och ledarskap vid Queens Collage i New York. Enligt Dunn & Dunn är hjärnans arbetssätt, som inlärningsstilarna är förankrade i, bestående av biologiska och genetiska drag men även miljömässiga. Dunn & Dunn har i sin forskning om inlärningsstilar identifierat 21 olika element som de har grupperat i 5 olika fält vilka alla har betydelse för individers

inlärningsstilar. Modellen visar på miljömässiga, emotionella, sociologiska, fysiologiska och psykologiska faktorer som inverkar på inlärningsprocessen.⁴ (se även bilaga 12.1)

Dunn & Dunn har även identifierat två olika tankestilar vad gäller informationsbearbetning, det vill säga hur vi behandlar ny information. Vissa vill ha ny information presenterad stegvis, detaljerna ges först för att helheten ska bli förstådd. Detta kan jämföras med att lägga pussel, där pusselbitarna läggs i rätt ordning för att bilden ska kunna tydas. Denna metod kallas sekventiellt tänkande och sammanfattas av Dunn & Dunn som sekventiell informationsbearbetning som sammanfattas med följande punkter:

- Reagerar på verbala instruktioner
- Är beroende av ord och språk för att skapa förståelse
- Föredrar lektioner uppbyggda steg-för-steg där detaljer och fakta bygger på varandra i en logisk ordning
- Fokuserar bra på detaljer
- Föredrar specificeringar, kriterier och exakt feedback
- Analyserar ett problem

Motsatsen till denna tankestil är Holistiskt lärande där eleven vill ha helheten presenterad först och därefter detaljerna. Dunn & Dunn's sammanfattning på Holistisk informationsbearbetning sammanfattas med följande punkter:

- Reagerar på bildvisuella, kinestetiska och konkreta genomgångar
- Är beroende av fantasi och bilder för att skapa förståelse
- Föredrar en översiktlig helhetsbild så att de vet vad lektionen går ut på och sedan kan lära sig via undersökningar och upptäckter
- Använder ofta sin kreativitet och fantasi under bearbetningen av ny information
- Relaterar till det han lärt sig till egna erfarenheter
- Är impulsiv i sitt beslutsfattande och kommer så småningom fram till ett beslut

Det finns även skillnader i inlärningsmiljön som påverkar dessa två inlärningsstilar, den sekventiella föredrar miljöer med tystnad, stark belysning och formell design. De arbetar gärna ensamma eller med en auktoritet och kan arbeta fokuserat under längre stunder. Den holistiska arbetar gärna i miljöer med bakgrundsljud och dämpad belysning och en informell inredning. De föredrar att äta något och/eller fysisk rörelse under tiden de

---

⁴ Boström, 1998, s. 23 (A)

arbetar. De föredrar även att arbeta med någon eller att arbeta i grupp framför att arbeta ensam. Om du som lärare är flexibel, det vill säga om du har förmågan att växla mellan dessa inlärningsstilar så skapar du variation och valmöjligheter vilket gynnar eleverna oavsett om de föredrar sekventiell eller holistisk informationsbearbetning.⁵

Människor är olika och har olika inlärningsstilar. Dunn & Dunns forskning visar hur viktig miljön är under inläring. Den sociala miljön och de sociala faktorernas betydelse för oss till Lev Vygotskys teorier vilka även Dunn & Dunn och Boström använder sig av.

Lev Vygotskij lyckades under sitt korta liv skapa pedagogiska och psykologiska teorier som är aktuella än i dag. Enligt Vygotskij spelade undervisningen en helt avgörande roll för individens psykologiska utveckling. Vygotskij menade att undervisning leder utvecklingen framåt och god pedagogik är därför alltid orienterad mot individens framtida utveckling. Skolundervisningen spelade också för Vygotskij en viktig roll i individens kognitiva utveckling. För honom innebar en speciell form av diskurs som skapade utvecklingsmöjligheter för nya former av tänkande. I praktiken kan alla inlärningsprinciper pedagogiskt läggas upp så att de passar den enskilda elevens utvecklingsförmåga och Vygotskij underströk även vikten av att analysera varje enskild individs utvecklingshistoria och planera undervisningen utifrån detta.⁶

Lena Boström har skrivit en avhandling om läratilsanpassad undervisning *Lärande och Metod, lärstilsanpassad undervisning jämfört med traditionell undervisning i svensk grammatik* där hon definierar lärstilsanpassad respektive traditionell undervisning. Enligt hennes definition är lärstilsanpassad undervisning elevcentrerat lärande vilket innebär att eleven själv leder och kontrollerar sitt eget lärande. Läraren planerar lektionerna så att de matchar elevernas inläring och studieteknik. Eleverna arbetar mer individuellt efter sina lärstilsinriktningar. I lärstilsanpassad undervisning ska alla fyra sinnen stimuleras, vilket innebär *visuellt (se), auditivt (höra), kinetiskt (röra) och taktilt (känna) (VAKT)*. Läraren handleder eleverna vilka tar beslut om lärandet. Eleverna använder olika informationskällor och arbetar i sin egen takt.⁷

De fyra sinnen VAKT har betydelse för inläringen och kan även delas in i undergrupper. De visuella eleverna söker sig ofta till text eller bild, det vill säga textvisuella eller bildvisuella. Den auditiva föredrar muntliga instruktioner och är oftast

---

⁵ Boström, 1998, s. 39-42 (A)

⁶ Bråten, 2011, s.25, 19, 133

⁷ Boström, 2004, s.22

en god lyssnare. Dessa elever minns vad som blivit sagt och vill helst inte arbeta med penna-och-papper-uppgifter utan föredrar att diskutera uppgiften istället. Det Kinestetiska har inre och yttre faktorer, en del barn lär bättre om de rör sig samtidigt och hela kroppen deltar under inlärningsmomentet. Taktila elever föredrar att arbeta med händerna och koncentrationen påverkas positivt om händerna är involverade i inlärningsprocessen.⁸

I den traditionella undervisningsformen är undervisningen mer lärarcentrerad, vilket innebär att läraren styr och kontrollerar arbetet. Undervisningsformen utgår ofta från läroboken och lärarens struktur. De sinnen som stimuleras mest är det visuella och auditiva och instruktioner sker kollektivt. Eleverna arbetar i samma takt och det finns ingen större medvetenhet om andra individuella stildrag. Dessa är några av Boström definitioner om lärstilsanpassad respektive traditionell undervisning.⁹

4. Tidigare forskning

Boström har i sin avhandling *Lärande & Metod*, presenterat forskning om lärstilar med avseende på vuxenstuderande. Där redovisar hon resultat av två undersökningar som gjorts på vuxenstuderande, där elever delats in i en experimentgrupp och en ”vanlig” grupp. I experimentgruppen fick eleverna handledning och råd om hur de skulle studera medan den ”vanliga” gruppen studerade som ”vanligt”. Experimentgruppen i den ena undersökningen fick dessutom råd utifrån sin lärstil. Resultaten på båda dessa undersökningar visade att statistiskt sett hade experimentgruppen bättre resultat jämfört med kontrollgruppen, de visade även mindre ilska och oro.¹⁰

Det finns även forskare inom psykologi som menar att det inte finns trovärdiga bevis på att lärstilsanpassad undervisning fungerar. Några av dessa är Cedar Reiner, professor i psykologi på Randolph Macon College och Daniel Willingham professor i Psykologi på University of Virginia som skrivit en artikel *The myths of Learning styles*. Dessa menar att, precis som lärstilsforskningen säger, att det finns skillnader i hur man lär sig och att det är skillnader mellan elever, men om läraren förstår och applicerar dessa skillnader kan det öka elevernas kunskaper. Däremot bör man inte placera elever i olika lärstilsfack, De menar att elever har olika intressen, förmågor och bakgrundskunskaper som påverkar deras lärande. Elever som har ett intresse i ett specifikt ämne kommer garanterat att ta till

---

⁸ Boström, 1998, s.63-64 (A)

⁹ Boström, 2004, s.22

¹⁰ Boström, 2004, s.60

sig kunskaperna fortare om detta än en elev som inte har samma intresse. Även bakgrundskunskaperna spelar en viktig roll för förståelse av orsaker och samband när det exempelvis gäller historia men även i matematik. Det författarna menar är inte att alla som lär sig, lär sig lika utan att det finns ett antal egenskaper att ta hänsyn till såsom förmåga, intresse, bakgrundskunskap, som varierar från person till person och påverkar lärandet.

Författarna menar även att om det finns skillnader och att eleverna själva trycker på att de har en speciell stil som de lär sig bäst på, så när det testas oavsett om man är visuell eller auditiv så uppvisar inte det några skillnader i informationsupptag om det testet sker under kontrollerade former. Detta för att om eleven har en så kallad lärstil så är det svårt att applicera den på alla ämnen. Till exempel om man får ett val att välja hur man ska lära sig så vill man ofta veta vad man ska lära sig innan man väljer det bästa angreppssättet för sig själv. Kan man lära sig dansa utan att dansa som är kinestetiskt? Eller kan man lära sig historia genom dans? Reiner och Willingham menar därför att det som är viktigt är att man väljer rätt angreppssätt när man tar sig an nya saker och inte låser sig till en så kallad lärstil.¹¹

Reiner och Willingham, som skrivit denna artikel hänvisar bland annat till en vetenskaplig artikel *Learning Styles Concepts and evidence* som publicerats i *Psychological science in the public interest*, vilken är skriven av flera professorer i psykologi. En av anledningarna, enligt författarna, till lärstilar och dess popularitet beror på att eleverna blir sedda och behandlade av sin lärare som unika individer. De tror även att alla människor har potential att lära sig mer effektivt och lättare om instruktionen sker på deras individuella lärstil. En annan faktor till varför många människor attraheras av lärstilar är att om någon eller någon persons barn inte lyckas i skolan är det bekvämt att lägga skulden på skolsystemet och inte på elevens och föräldrarnas ansvar, utan snarare på att instruktionerna, informationen inte framförs på elevens lärstil.¹²

---

¹¹ Reiner, Willingham, 2010

¹² Psychological science in the public interest, 2008, s.107-108

5. Förutsättningar för studien

För att få göra denna studie vid CVL-Sandviken så får det inte äventyra elevernas chans till att få betyg enligt kursmålen. Det vill säga att informationen som tas upp under momenten ska vara kopplade till vad kursinnehållet i Historia 1b säger. Till exempel är ett nyckelord demokratiseringsprocessen av olika historiska händelser. Detta är även för oss en självklarhet att detta måste följas för att studien ska vara korrekt. Om vi inte följer det skolverket har bestämt så har inte våra resultat någon vikt.¹³

Ansvarige läraren i kursen är Annette Källström vid CVL. Hon får se och godkänna alla upplägg innan de tas in i klassrummen. Detta för att säkerställa att undervisningen håller nivå för att eleverna ska ha en chans på hela betygsskalan. Det fungerar som en säkerhet för oss i att studien håller sig objektiv.

Ramarna för tidsåtgång av våra två moment är väldigt knappa. Att gå igenom *Upplysning till Napoleon* och *Den industriella revolutionen* bör optimalt ta längre tid än vad vi har som ramar. Anledningen till detta är att tempot vid CVL är väldigt högt. Historia 1b tar normalt cirka 4 månader att genomföra vid CVL. Optimalt skulle vara att läsa kursen på två terminer och lägre tempo med timmarna mer utspridda. Så tidsramarna för två moment blev cirka fyra veckor. Detta för att ge eleverna mer tid att smälta informationen i momenten. Under dessa veckor har vi totalt nio lektionstillfällen, fyra stycken i *Upplysning till Napoleon* och fem stycken i *Den industriella revolutionen*. Det är inte vi som har satt tidsramen utan det är den ansvarige läraren. Det är två lektioner per vecka, torsdag 14:00 – 17:00 och fredag 12:30 – 14:00. Av dessa tillfällen så ska det även vara examinationstid.

Läromedlet som används i kursen vid CVL är ett internetbaserat verktyg som heter *Digilär*. Historieboken är uppbyggd efter en epokindelning och de kommer i kronologisk ordning. Till exempel forntiden som följs av antiken och så vidare. I den här internetbaserade boken går det att få en sammanfattning av en epok uppläst för sig tillsammans med ett bildspel. Varje kapitel har även studiefrågor till texten och man kan själv som lärare välja att facit visas för eleverna eller inte.¹⁴

---

¹³ Skolverket läroplan: HISHIS01b

¹⁴ www.digilar.se

Elever vid CVL är där på olika premisser. Vissa har inte klarat av kursen tidigare och andra är där för att läsa in den sista kursen för högskolebehörighet då deras program inte erbjöd historia. Vilka som är där av vilken anledning har vi ingen uppfattning om men det är en förutsättning som bör nämnas. Detta kan påverka deras ambitioner och mål med att läsa kursen men detta är något som varierar i princip i alla olika klasskonstellationer så vi anser inte att det påverkar vårt resultat.

6. Metod

Metoden kommer att presentera hur vi har planerat de olika momenten för att ge våra valda undersökningssätt ett så bra resultat som möjligt. När vi har presenterat hur momenten är planerade, följer hur vi kommer att besvara frågeställningarna. Ordningen vi förklarar frågeställningarna är ordningen som redan är satt i vårt syfte och frågeställningskapitel, denna ordning kommer även att användas senare när resultaten redovisas för att göra det lättare att följa frågeställningarna igenom uppsatsen. Avslutningsvis presenterar vi hur lärstilstesterna är utförda, denna förklaring kommer sist då det har en betydelse för uppsatsen men inte är relevant för frågeställningarna.

Vi har baserat vår undersökning på Dunn & Dunns teorier där vi anpassat inlärningsmiljön och växlat mellan olika inlärningsstilar (under momentet som är lärstilanpassad undervisning), så att varje elev under lektionerna har kunnat tillgodose sin lärstil. De lärstilar som vi har fokuserat på är Lena Boströms definition av lärstilsanpassad undervisning som grundar sig i Dunn & Dunn, detta på grund av CVL i Sandviken använder sig av dessa i sin profilering. Under momentet som är traditionell undervisning har vi använt den metod som Boström definierar som traditionell. Det finns flera forskare inom detta område men då CVL i Sandviken använder sig av Dunn & Dunn och Boström, faller det sig naturligt att även vi använder oss av dessa.

Mängden information och tiden som krävs för att slutföra vardera moment bedömer vi som likvärdigt. (se bilaga 12.2 och 12.3) Antalet studiefrågor skiftar betydligt i mängd mellan momenten. I momentet *Upplysning till Napoleon* valde vi att ta med alla frågor som *Digilär* har i sin bok. Medan i momentet *Den industriella revolutionen* valde vi att underlätta enligt lärstilsanpassning, att bara ta de verkligt relevanta frågorna efter kursmålen och kursinnehållets nyckelord.¹⁵

Vi har olika pedagogiska utgångspunkter i momenten. Detta är essentiellt för studien. Våra pedagogiska utgångspunkter ger oss en möjlighet till ett resultat där vi kan utläsa om ett undervisningssätt är att föredra. Skillnaden är till exempel i momentet *Upplysning till Napoleon* där vi använder oss av traditionell undervisning som fokuserar på visuella och auditiva elever medan i momentet *Den industriella revolutionen* fokuserar vi på alla fyra lärstilar som tidigare presenterats under rubrik 3. Teori. I momentet *Upplysning till Napoleon* kommer fokus att ligga på föreläsningar med texter och bilder för den visuella

---

¹⁵ Skolverket läroplan: HISHIS01b

och förklaringar av läraren samt diskussionsfrågor för den auditive. Som komplement till föreläsningarna har eleverna sin lärobok och studiefrågor som är relevanta för momentet. Vid lektionerna uppmuntrar vi eleverna att söka kontakt om de behöver hjälp och att de kan kontakta oss på mail eller telefon för att boka en tid för individuell handledning eller få svar om de har frågor (se bilaga 12.2 för en detaljerad bild).

I det andra momentet: *Den Industriella revolutionen*, så använder vi oss av lärstilsanpassad undervisning. Före momentets början så utför vi en tydlig genomgång om vad lärstilar är och gör varje individ uppmärksam på hur de ska arbeta med våra uppgifter för att öka sin chans till lärande. Anledning till att testet görs i samband med det andra momentets början är för att vi som lärare inte ska veta vilken lärstil eleverna har i första momentet och omedvetet rikta dem i en riktning som passar eleven enligt teorierna. Om vi inte vet deras lärstil i första momentet så handleder vi dem fritt efter vår bästa förmåga. Det vill säga att försöka presentera informationen på olika sätt utan att ha i baktanken om eleven är visuell eller kinestetisk.

Hur eleverna ska arbeta utifrån sin eller sina lärstilar går vi igenom med en kollektiv genomgång. Informationen som vi förmedlar om lärstilarna är teorierna om VAKT. Som komplement erbjuder vi att alla elever kan ta kontakt med oss för en individuell strukturering av deras egna arbete om de känner att de behöver extra stöd. Vi fann inte att vi hade möjligheten att planera in varje elev i vårt schema för att ge dem individuellt stöd utan vi vänder på det och låter dem komma till oss för handledning vid behov. Detta för att eleverna har egna lektioner och det kan bli schemakrockar. Vår tanke var att om de tar kontakt så kommer de med en tid som passar dem och då kan vi förbereda ett individuellt samtal.

Lärstilstesterna som görs i samband med starten av momentet *Den industriella revolutionen* presenteras i bilagor. (se bilaga 12.4) Det betyder för vår pedagogiska utgångspunkt att vi anpassar lektioner och uppgifter till elevens dominanta sinne för informationsintag. Dock har vi ett problem när det gäller att ha helklassundervisning. Det är att vi inte kan individualisera lektionen till enskilda elever. Vårt val faller då att planera varje lektion så att de fyra lärstilarna aktualiseras under varje lektion i momentet. Vi anpassade eget arbete/diskussioner där vi tog hänsyn till miljön, det vill säga hur eleverna föredrar att arbeta, i grupp, par eller ensam. Vi gjorde även ett studiebesök på Järnvägmuseet, vår tanke med det är att eleverna har informationen runtomkring sig i fullstor storlek samt att vi har en guidning igenom den industriella revolutionen och transporternas påverkan för människan då och nu.

Ett annat exempel på hur vi anpassade lektioner är att vi efter genomgång om den industriella revolutionen och dess påverkan av transporter, medförde en ökad tillgång på så kallade lyxvaror. Vi tog med ett urval av lyxvaror som eleverna fick lukta och känna på. Därefter fick de arbeta i grupp med fördjupningsuppgifter om detta och presentera sina resultat. För att göra eleverna medvetna om alla slutsatser i perspektivet då och nu så avslutade läraren med att samla ihop eleverna för en helklassdiskussion.

Första frågeställningen besvaras genom att vi jämför resultaten av de olika momenten. Detta kommer att redovisas i diagramform för att lättare skapa en överskådlig bild av resultaten. Examinationerna är i det första momentet bestämt av oss tillsammans med ansvarig lärare och valet föll på skriftlig examination. I moment två öppnade vi dörren för att de själva fick välja fritt vilken examinationsform de vill ha. Enda kravet är att examinationen ska ske på plats på skolan under vår och den ansvarige lärarens översikt.

För att de skulle få en rättvis bild av olika examinationsformer så ger vi förslag och förklarar fördelar och nackdelar med dessa förslag ur lärstilssynpunkt. Förslagen är dock få för att examinationsformerna ska kunna bedömas efter betygskraven och även följa ett av kursens mål och det är att förbereda eleven inför vidarestudier. Förslagen är: Skriftligt, seminarium i små grupper samt en workshop där skriftligt, seminarium och arbeta med händerna skulle ges rum och aktiveras i olika övningar. Prov rättas och bedöms enskilt av alla tre för att sedan sättas som slutgiltigt av den ansvarige läraren efter betygskriterierna.

För att besvara vår andra frågeställning om hur eleverna upplever skillnaden mellan momenten så har vi valt att göra enkätundersökningar efter varje avslutat moment. Enkäterna är formade så att vi kan se ett resultat utefter vad de har för lärstil och vad de har tyckt om helheten i momentet, lektionerna och enskilda detaljer. Med enkäterna kan vi få svar på frågeställningarna 2, 2a, 2b och 2c. (se bilaga 12.5 och 12.6)

För att besvara frågeställningen om elevaktivitet faller valet på en observationsstudie i klassrummet under studien. För att mäta detta använder vi oss av ett observationsschema samt ett elevplaceringsschema. Vi använder oss av ett elevplaceringsschema för att se om placeringen av elever påverkar aktiviteten eller om det är undervisningsformerna som gör skillnad. Det vill säga om det inte är någon koppling till var eleverna placerar sig och deras aktivitet under lektionerna så kan det bero på undervisningsformen istället. (se bilaga 12.7 och 12.8) Vi har valt att använda oss av ett observationsschema för att skapa en struktur på observationen.

Observationer kan göras på olika sätt till exempel kamera i klassrummet eller en utomstående observatör. Fördelar och nackdelar finns alltid med olika metoder. Vi har

valt att en av oss sitter med i klassrummet under lektionerna medan den andre håller i lektionen. Observatören sitter längst bak i klassrummet för att det inte ska bli ett störningsmoment. Detta gör att både den som iträder sig lärarrollen i klassrummet kan ha fullt fokus på det den gör och att observatören kan fokusera på sin uppgift. Nackdelar med denna form av observation är att resultatet kan variera på grund av att eleverna i klassrummet är medvetna om att de observeras för stunden, men eftersom observatören sitter längst bak i klassrummet faller fokus bort från observatören. Eftersom vi har ett stort antal mättillfällen så anser vi att denna faktor inte är en avgörande del för resultatet då gruppen vänjer sig i förhållandet. Antalet lektioner är totalt 9 stycken medan mättillfällena är 7 stycken. Under examinationerna har vi valt att inte utföra några mätningar då det skulle kunna störa eleverna som behöver prestera. Alltså kan vi förbise den situation där obekvämlighetsfaktorn spelar roll vid ett enstaka observationstillfälle. Med många observationstillfällen så kan vi även bortse från olika känslöstämningar som kan uppstå. Vi har använt oss av Jan Axel Kyléns bok *Fråga rätt, vid enkäter, intervjuer, observationer, läsning* för hur vi ska gå till väga med vår metod för att svara på våra frågeställningar.¹⁶

Att redovisa vilka lärstilar alla elever har ger en problematik i hur vi ska redovisa det då vissa elever har lika värde på två olika lärstilar och det betyder att det skulle bli fler i vissa kolumner och då visa att vi har ett större underlag än vad vi har. Även om de har en dominant lärstil så kan värdet för den lärstilen vara väldigt lågt. Om testet inte visar specifikt att man har ett högt värde för en lärstil så kan det betyda att det har blivit något fel på testet eller att eleven inte har någon speciell preferens vad gäller lärstilar. När vi säger högt och lågt värde så räknar vi att om eleven har fått ett resultat över 60 av 80 i en lärstil så räknas det som högt. Medan ett resultat av 40 – 60 av 80 är medel och under 40 så är det lågt värde i en lärstil. Testet visar på dessa siffror i alla lärstilar och därefter kan man läsa ut vilken lärstil som är dominant.

Optimalt så ska alla elever få en specifik lärstil med ett värde över 60 men i vissa fall så ligger värdet för alla fyra lärstilar på cirka 50 av 80. Vi väljer därmed att redovisa den dominanta lärstilen i ett diagram. En elev hamnar i både visuellt och auditivt för att han/hon har samma värde i båda och det blir elevens dominanta lärstil. Vi har tyvärr ett bortfall bland lärstilstesten då eleven ej närvarade vid testet. Ett test tar cirka 30-40 minuter att göra och att ta ny lektionstid från den elev för ett nytt test gör att eleven missar en del av nya lektioner då tiden redan är pressad för han eller hon att klara kursen.

---

¹⁶ Kylén, 2004

6.1. Källor och källkritik

Barn och vuxnas lärande skiljer sig, dels eftersom den vuxne har ett större erfarenhetsmaterial och många vuxna som återupptar sina studier har en ny kunskapssyn.¹⁷ De 32 inskriva elever i kursen, som kommer att delta i undervisningen på CVL – Sandviken har olika utgångspunkter för sitt studerande. Det finns elever som läser där för att få behörighet till högskola, antingen saknar de betyg i ämnet för att de inte har läst det på gymnasiet eller för att de fått underkänt i ämnet tidigare. Det finns även elever som läser ämnet för eget intresse och inte har något särskilt mål med studierna förutom egen utveckling. Det förekommer även olika attityder till ämnet, de som misslyckats med att uppfylla målen i ämnet tidigare och de som är ointresserad av ämnet. Men det finns även de som vill läsa ämnet och få höga studieresultat och de som nöjer sig med att bli godkänt i kursen. Allt detta är förhållanden som påverkar elevernas engagemang och som man bör vara medveten om i utvärderingen. Ett naturligt urval av de inskrivna eleverna som kommer att redovisas är de som slutfört båda momenten.

Ett annat problem vi kan stöta på i vår undersökning är att vissa av lärstilarna är svårare än andra att tillämpa i undervisningen.

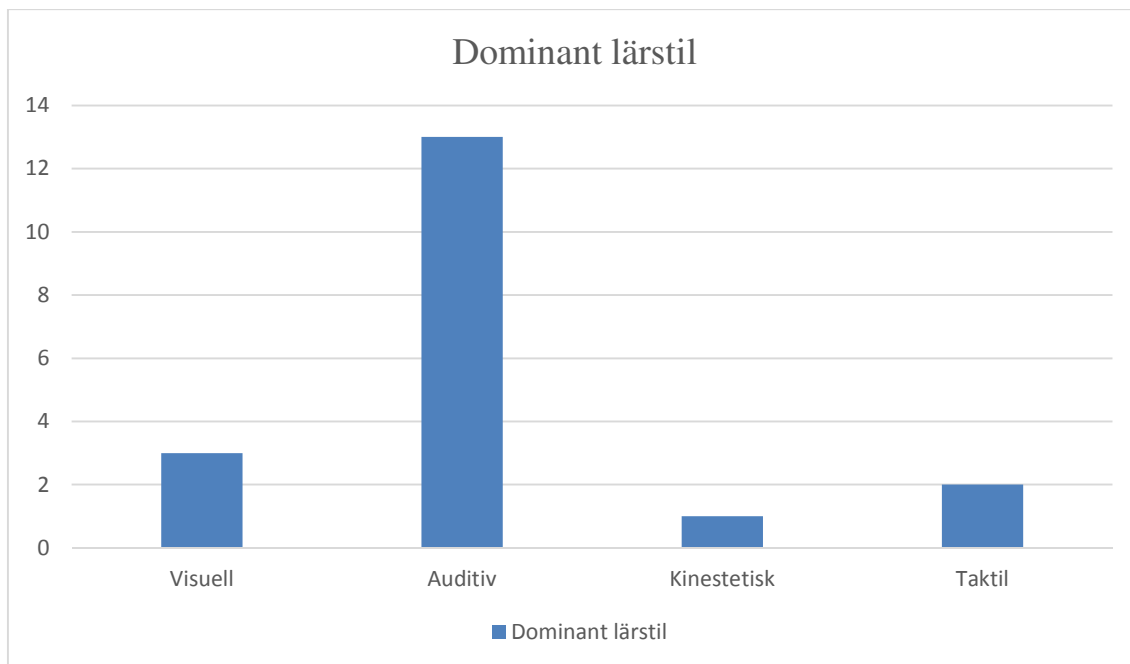
---

¹⁷ Boström, 2004, s.65

7. Resultat

7.1. Diagram 1, Resultat av Lärstilstesterna

Källa: Sammanställning av lärstilstesterna 2013-10-17

N=19

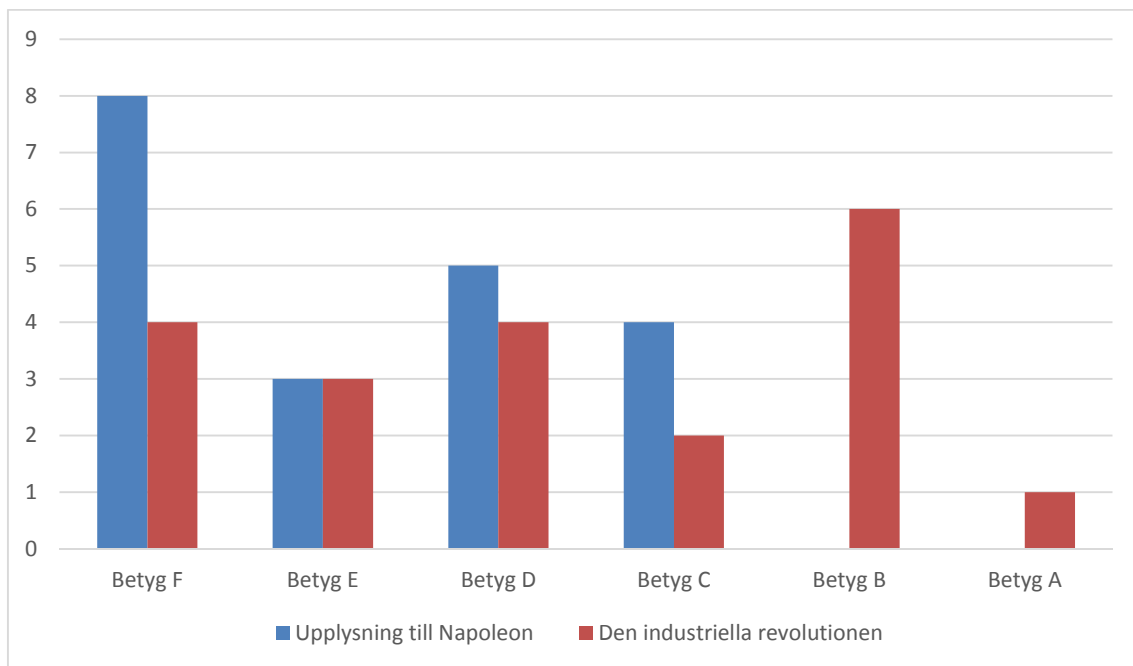
Av de resultat som vi fick av lärstilstesterna vad gäller de elever som fick högsta värde vad gäller lärstilen visuell så är det totalt tre elever. Av dessa har en elev ett värde som överstiger 60. De två resterande har ett värde under 60 varav en av dem har lika värde i auditiv lärstil, vilken redovisas i diagrammet som både visuell och auditiv.

Tretton elever har auditiv lärstil som sin mest dominanta. Därav den elev som beskrevs i visuell eftersom eleven har lika värde på dessa lärstilar. Av de resterande tolv har tio av dessa ett värde som överstiger 60 och två som har ett värde under 60. Av de tio med högt värde har åtta av dem ett lågt värde vad gäller visuell lärstil. Detta öppnar upp för en diskussion när vi senare diskuterar resultaten av lärstilstesterna mot betygsresultaten.

En av eleverna har en kinestetisk lärstil, dock ett värde under 60 men inom medelvärdet, denna elev har ett lågt värde vad gäller visuell och auditiv lärstil, men ett medelvärde vad gäller taktill lärstil.

Två av eleverna har en taktill lärstil som mest dominant, båda dessa ligger inom medelvärdet och dessa värden skiljer sig inte särskilt markant från visuell, auditiv och kinestetisk lärstil.

7.2. Diagram 2, Betygsresultat av examinationer

Källa: Sammanställning av betygsresultat 2013-10-17, 2013-11-01

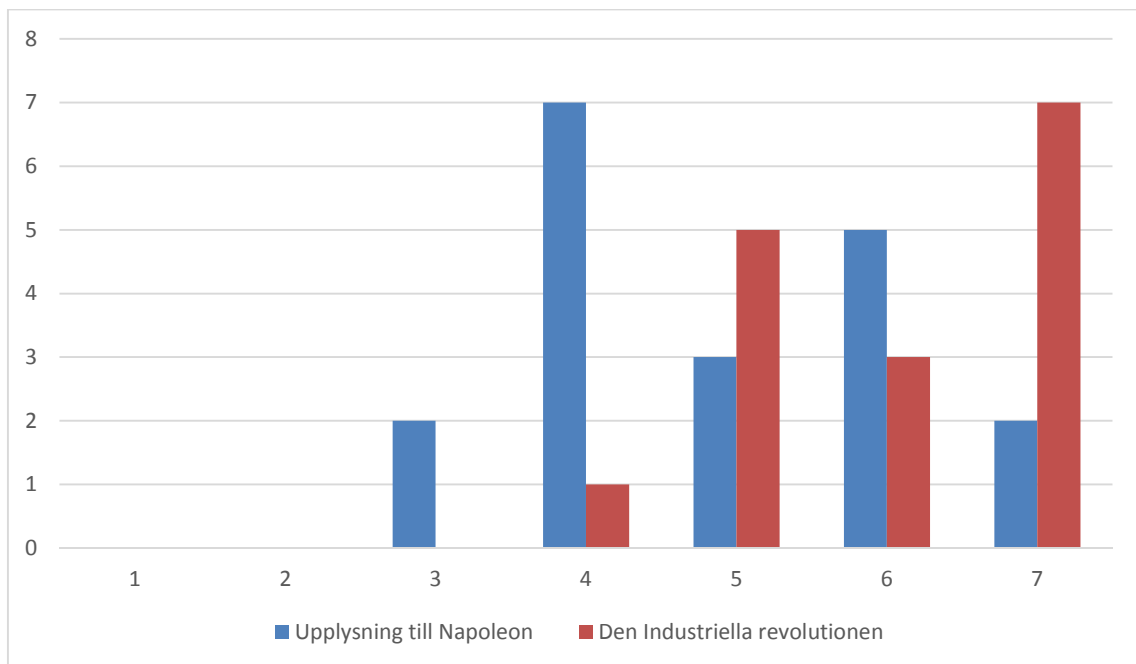
Det man kan utläsa i diagram 2 är att betygsresultaten i momentet *Den industriella revolutionen* har gett högre betygsresultat än momentet *Uppllysning till Napoleon*. Som vi tidigare nämnt i *Metoden* så fick eleverna välja examinationsform i momentet *Den industriella revolutionen*. Examinationsformerna som eleverna valde i det andra momentet var skriftligt samt seminarium även om det fanns ett tredje val som var workshop. Det man inte ser i diagrammet, som har att göra med den problematik som vi stött på när det gäller hur lärostiltesterna skall redovisas, är att merparten av de elever som har en auditiv lärostil, som valde seminarium som examinationsform presterade bättre. Av dessa elever valde elva elever denna examinationsform varav sju av dessa är auditiv, med ett högt värde. Två av de som valde denna examinationsform har inget värde som överstiger 60 på de olika lärostilarna varav deras resultat inte heller gav någon skillnad. Den elev som har ett högt värde på taktil lärostil presterade mycket bättre under denna examinationsform. Däremot blev det ingen skillnad för den elev som har kinestetisk lärostil.

7.3. Resultat av enkätundersökning

För att kunna svara på frågor om elevernas uppfattningar gentemot lärstilsanpassad respektive traditionell undervisning har eleverna fått svara på två olika enkäter efter respektive moment, se metod sidan 14. Vi har valt ut några av frågorna som vi anser är relevant för studien. Dessa frågor redovisas i olika diagram för de två momenten där samma fråga redovisas i samma diagram för att det skall bli överskådligt att se elevernas uppfattningar gentemot båda undervisningsstilarna. Enkäterna har värderutor 1-7, där 1 är instämmer inte alls och 7 är instämmer helt, eleverna har fått kryssa i vilket värde som stämmer överens med påståendet, där vi tolkar siffran 4 som ett medelvärde.

Diagram 3

Enkätfråga 1, Jag anser att jag fått de verktyg jag behöver för att klara av kursmålen.

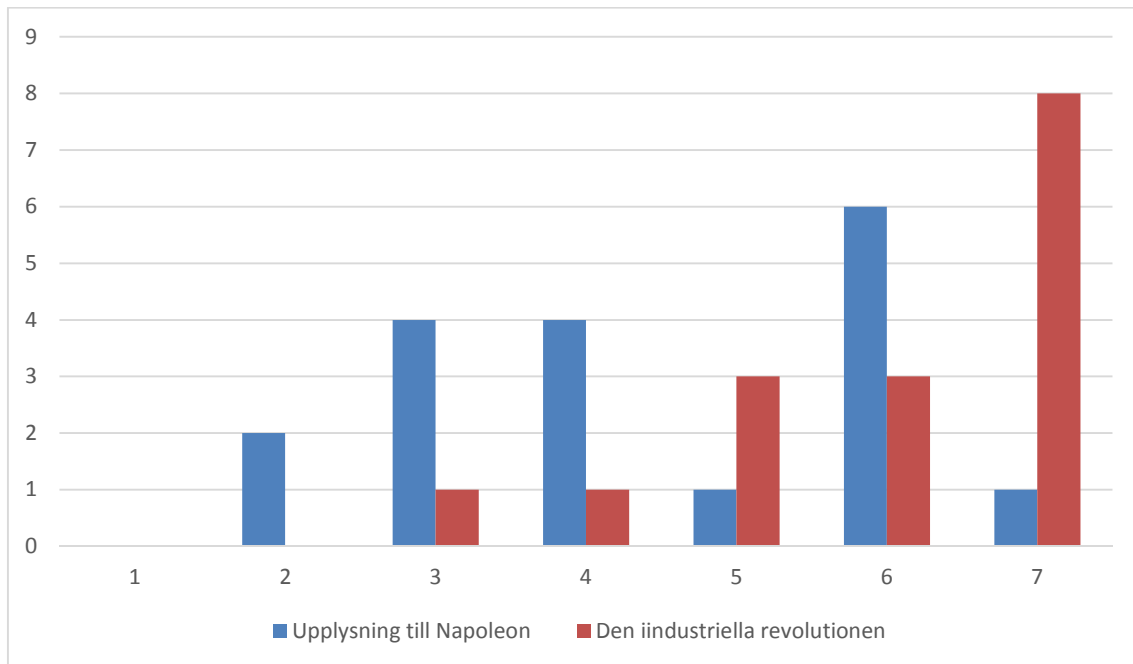
Källa: Enkätundersökning 2013-10-18, 2013-11-07

N= 19 Upplysning till Napoleon

N= 16 Den Industriella revolutionen

Diagram 4

Enkätfråga 2, Jag anser att lektionerna i momentet har gett mig relevant information för att klara av examinationen.

Källa: Enkätundersökning 18/10, 7/11

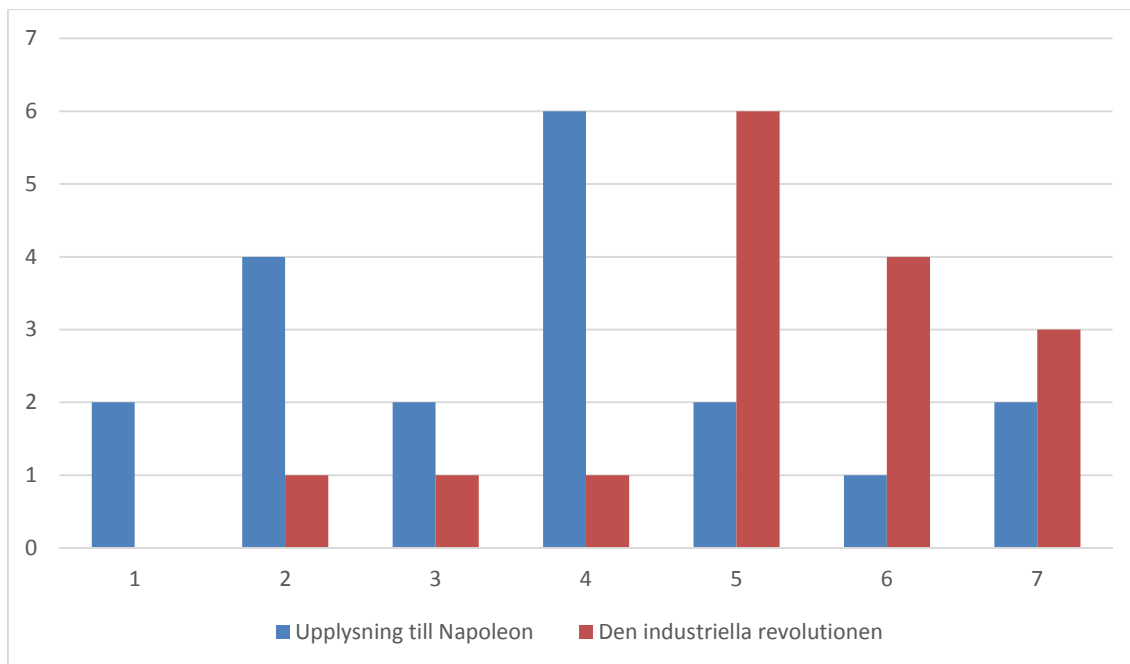
N= 18 Upplysning till Napoleon

N= 16 Den Industriella revolutionen

Informationen som speglas i dessa två diagram är svar från eleverna vad de tycker om lektionerna i stort och verktygen som har presenterats för att klara av målen för momentet. I stort tycker eleverna att verktygen har varit bra och lektionerna är större delen av klassen nöjda med i momentet *Upplysning till Napoleon* medan i *Den industriella revolutionen* ser vi att det är fler som är väldigt nöjda med verktyg och lektioner.

Diagram 5

Enkätfråga 3, Jag anser att fick visa mina kunskaper i momentet.

Källa: Enkätundersökning 2013-10-18, 2013-11-07

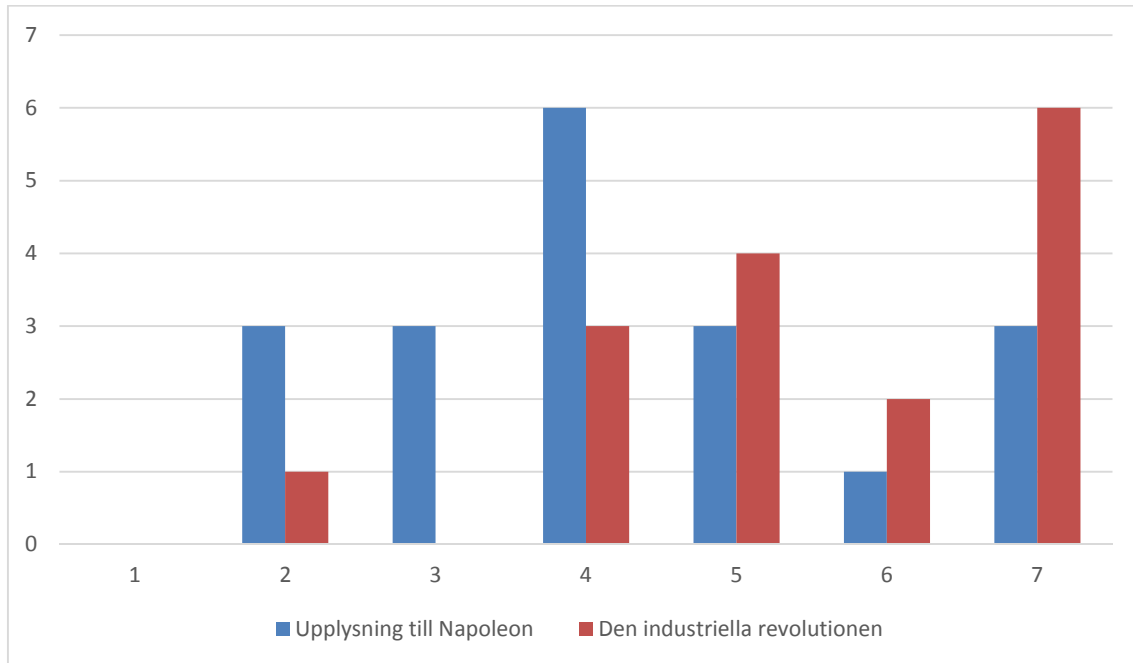
N= 19 Upplysning till Napoleon

N= 16 Den Industriella revolutionen

Fler ansåg att de inte hade fått chansen att visa sina kunskaper i momentet *Upplysning till Napoleon* jämfört med momentet *Den industriella revolutionen*. Även om eleverna ansåg att lektionerna var givande i det första momentet så ansåg fler att de inte fått visa sina kunskaper. I momentet *Den industriella revolutionen* så var känslan för eleverna, att lektionerna var mer givande samt att de fick utrymme för att visa sina kunskaper.

Diagram 6

Enkätfråga 6 i del 2, *Jag anser att jag har tagit ansvar för att nå upp till mina betygsmål i kursen det vill säga att jag arbetat med materialet och förberett min inför examinationen och varit närvarande på lektionerna*

Källa: Enkätundersökning 2013-10-18, 2013-11-07

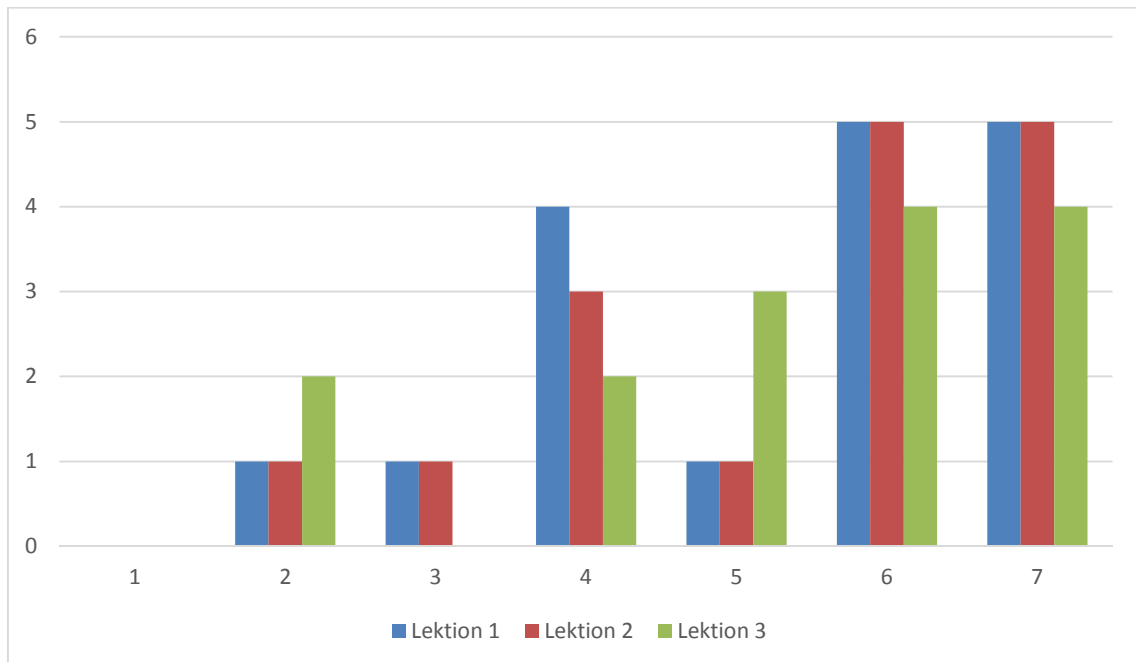
N= 19 Upplysning till Napoleon

N= 16 Den Industriella revolutionen

Större del känner att de har tagit ett större ansvar för sitt eget lärande i moment två *Den industriella revolutionen* i jämförelse med *Upplysning till Napoleon*.

Diagram 7

Enkätfråga 1, 2 och 3 i del 2 enkät *Upplysning till Napoleon, Fråga för dig som har varit närvarande under lektion 1, 2 och 3. Jag anser att jag kunde ta till mig kunskapen som förmedlades av läraren.*

Källa: Enkätundersökning 2013-10-18

N= 17 Lektion 1

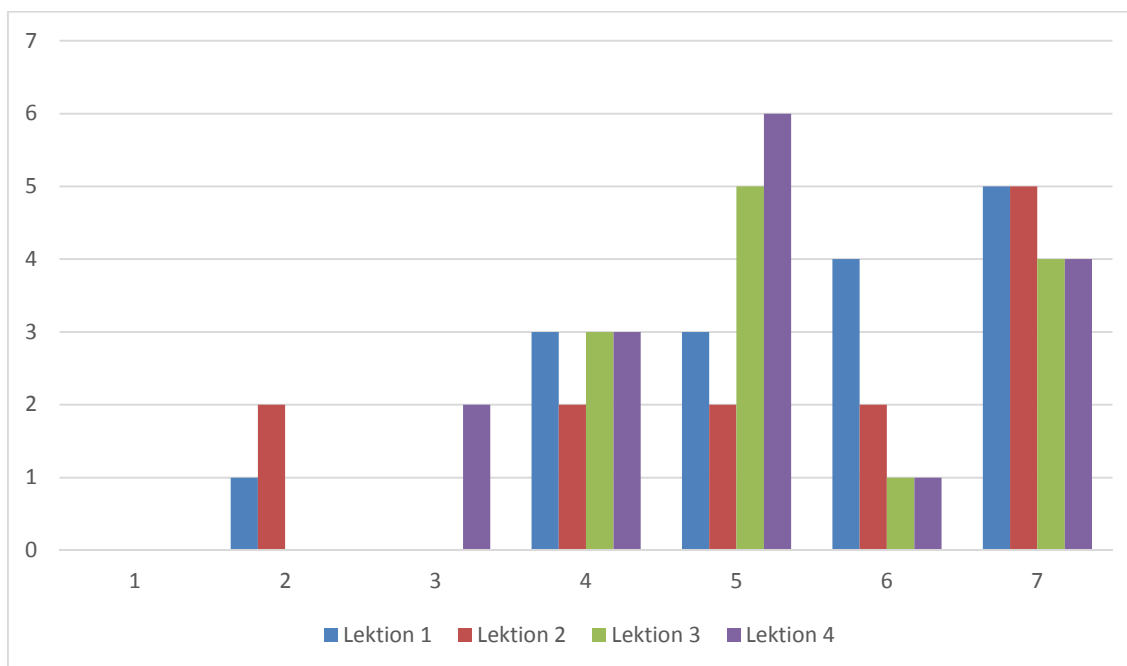
N= 16 Lektion 2

N= 15 Lektion 3

Merparten av eleverna har varit nöjda med lektionsupplägget i momentet *Upplysning till Napoleon* och det följer vad de tidigare allmänna påståendet redan har visat.

Diagram 8

Enkätfråga 1, 2, 3 och 4 i del 2 enkät *Den industriella revolutionen, Fråga för dig som har varit närvarande under lektion 1, 2, 3 och 4. Jag anser att jag kunde ta till mig kunskapen som förmedlades av läraren.*

Källa: Enkätundersökning 2013-11-07

N= 16 Lektion 1

N= 13 Lektion 2

N= 13 Lektion 3

N= 16 Lektion 4

Merparten av eleverna har varit nöjda med lektionsuppläggen i momentet *Den industriella revolutionen* och det följer vad de tidigare allmänna påståendet redan har visat.

7.4. Elevaktivitet

Som tidigare nämnts i *metoden* har vi observerat elevaktiviteten under lektionerna, där vi följt ett observationsschema samt att vi inför varje lektion fyllt i ett elevplaceringschema, vi har alltså antecknat vart varje elev väljer att sitta under lektionerna, samt har vi antecknat varje gång en elev har varit aktiv. De resultat vi fått fram av dessa observationer är att i merparten av fallen väljer eleverna att sitta vid samma bord och vid samma gruppkonstellationer. Av de som deltog i studien var majoriteten av elever auditiva vilket inte gett oss ett rättvist resultat eftersom vi endast hade tre visuella, två kinestetiska och en taktill, medan vi hade tolv elever som är auditiva om vi räknar

bort eleven som var både visuell och auditiv. Vi kan se ett mönster vad gäller många auditiva elever, men de andra lärstilarna har vi inte ett tillräckligt stort underlag till för att kunna se om det är lärstilen eller personligheten som påverkar elevaktiviteten.

Elevaktiviteten under moment *Uppllysning till Napoleon*:

Under detta moment hade vi tre mättillfällen. Under dessa lektioner var det samma personer som varit aktiva. Vi har i vår studie kommit fram till att av dessa var det sju elever som var aktiva oberoende av vem de satt bredvid. Däremot har eleverna valt att sitta vid samma bord och människor men däremot har det inte påverkat elevaktiviteten om någon har varit frånvarande eller om någon annan som inte brukar sitta vid samma bord satt sig där. Av dessa sju är sex auditiva varav den sjunde eleven är visuell/auditiv. Detta skulle kunna vara ett resultat som säger att auditiva elever är mer aktiva men då vi har ett för litet underlag till de andra lärstilarna ger det inte ett rättvist resultat, dessutom hade vi sex elever som är auditiva och inte var aktiva under lektionen.

Elevaktivitet under momentet *Den industriella revolutionen*

Under detta moment var det svårare att observera på samma sätt som i tidigare moment då undervisningssätten skiljer sig åt eftersom vi har tagit hänsyn till alla lärstilar under varje lektion. Det är fortfarande samma elever som står för elevaktiviteten men när eleverna arbetade i mindre grupper tog även elever som inte varit särskilt aktiva under föregående moment, mer plats. För övrigt så upplevde vi att fler elever blev aktiva, vilket kan ha grund i andra saker som vi diskuterar i våra slutsatser.

7.5. Individanpassning

En av våra frågeställningar är om någon av undervisningsmetoderna är mer individanpassad. Då vi under lärstilsmomentet erbjöd oss att diskutera elevernas lärstilar individuellt så blir detta moment automatiskt mer individanpassat eftersom vi går in på individnivå med eleven för att kunna hjälpa den med utgångspunkt i den individuella lärstilen. Däremot har vi under det traditionella momentet erbjudit eleverna hjälp, eller om de har funderat över något, att ta kontakt med oss. Skillnaderna vi märkte under dessa två moment är att under det lärstilsanpassade momentet var eleverna mer angelägna att ta kontakt med oss för hjälp och råd för deras studier, även om vi lät dem komma till oss och inte tvärtom. Vi hade även förberett material för flera lärstilar som vissa elever utnyttjade. Eleverna var under detta moment mer kontaktbenägna med oss och orsaker till dessa diskuteras i våra slutsatser.

8. Slutsats

Lärstilstesterna har påvisat en stor del auditiva elever i klassen. Detta medför enligt teorierna att allt som har med auditivtlärande i båda momenten är till fördel för eleverna. I momentet *Upplysning till Napoleon* koncentrerades undervisningen till de visuella och auditiva sinnena. I det andra momentet *Den industriella revolutionen* så anpassades undervisningen till de fyra lästilarna: visuellt, auditivt, kinestetiskt och taktilt. Resultaten i de båda momenten visar på en stor skillnad där momentet *Den industriella revolutionen* fick ett högre betygssnitt. Som tidigare nämnts under punkt 7.2 i uppsatsen så såg vi de stora betygshoppen för de auditiva samt den taktila eleven som valde seminarium istället för en annan examinationsform.

Andra lärstilar visar inte någon skillnad mot tidigare resultat. Det är främst de med högt värde i auditivlärstil som visade på de största skillnaderna. Om detta beror på lektionsuppläggen eller examinationsformen är svårt att säkerhetsställa då båda momenten har haft delar där diskussion och muntliga instruktioner har premierats, detta enligt Boströms teori. Båda examinationsformerna i moment *Den industriella revolutionen* visade på betygsförbättringar dock skedde de flesta under seminariet. När vi följer teorierna som Boström har skrivit om så är detta resultat till följd av att vi har anpassat undervisningen och examination till elevernas preferenser. Dock visar lärstilstesterna för eleverna som uppnådde förbättringar i betyget att de har hög motivation och uthållighet när det gäller studier.

Enligt kritiken mot lärstilar som presenteras i tidigare forskning, så måste även detta vägas in då den säger att elever har olika intressen, förmågor och bakgrundskunskaper. Intresset kanske inte är för ämnet i sig utan för att betyget kan underlätta för att söka sig vidare till högskola eller universitet. Har man det som motivation så kan man diskutera att man lägger ner mer tid för att ta sig vidare. Dessa elever som visade på förbättringar i momentet *Den industriella revolutionen* var även mer angenäma att söka stöd och handledning utanför lektionstid. Detta tycker vi visar på en högre motivation för att nå högre betyg.

Vi hade mer handledningstid under det andra momentet än det första även fast vi uppmuntrade lika mycket under båda momenten om de behövde hjälp eller behövde någon extra förklaring av en studiefråga så skulle de söka upp oss. Detta är också en del

i Boströms studie *Lärande & Metod* där hennes experimentgrupp som fick handledning och råd utifrån sin lärstil visade på ett bättre resultat.

Enligt Reiner och Willingham så ska inte lärstilar enligt psykologin fungera på det sättet som Boströms teori säger. Till exempel så menar de att auditivpreferens inte kommer att ta upp kunskaper och komma ihåg innehållet i samtalet bättre än vad en med visuellpreferens gör enligt test under kontrollerade former. Om man som elev har en auditivpreferens så kan man inte enligt Reiner och Willingham applicera det på alla ämnen. Man måste välja det bästa angreppssättet att attackera ett nytt ämne. Till exempel kan du lära dig dansa genom att lyssna?

När vi presenterade olika examinationsformer så ville eleverna veta hur de olika examinationsformerna vi presenterade i momentet *Den industriella revolutionen* skulle gå till innan de gjorde sina val. Det var inte självklart att välja seminarium för eleverna innan de visste hur det gick till. När man får göra val så vill man enligt teorin veta konsekvenser med valen och kunna göra ett så bra val som möjligt detta tycker vi att vi fick se eleverna göra innan de gjorde sina val för examinationen. Slutsatsen vi kan dra av detta är att val av examinationsform utefter sin egen lärstilspreferens samt sin egen känsla att välja det man själv är bra på, ökade chansen för att höja betygssnittet.

När vi tittar på de diagram som hör till frågeställningarna 2, 2a, 2b och 2c. Diagrammen vi menar är nummer 3-8. Diagram 3 och 4 som behandlar verktygen som har getts ut och lektionsuppläggen i allmänhet, så ser vi en övervägande fördel för det andra momentet *Den industriella revolutionen*. Främst kan vi tänka oss att det som har gett fördel är att vi strukturerade upp materialet för att enbart ta med det viktigaste i det andra momentet jämfört med det första där eleverna behövde ta mer eget ansvar för hitta kärnan i momentet. Skillnaden är inte informationen på lektionerna utan i materialet för hemmastudier.

I momentet *Upplysning till Napoleon* baserade vi hela momentet på den traditionella undervisningsformen som oftast utgår från läroboken och lärarens struktur med kollektiva instruktioner. Det andra momentet, *Den industriella revolutionen* följde Boströms definition av lärstilsanpassad undervisning. Detta innebar att eleven själv leder och kontrollerar sitt eget lärande. Detta skapades med viss valbarhet av övningar under

lektionerna samt material för hemmastudier. Då blev det mer fokuserat och eleven själv kunde välja mer vad den ville arbeta med.

Enligt artikeln *Learning Styles Concepts and evidence* är en av anledningarna till lärstilar popularitet att eleven känner sig sedd och behandlad som en unik individ och de upplever att de har lättare att ta till sig kunskap om instruktionen sker på deras individuella lärstil. En annan anledning är att det är lättare att skylla ifrån sig vid ett misslyckande och lägga skulden på att instruktionerna inte skedde enligt deras lärstilspreferens. Med valbarheten kan individen känna att momentet är mer skapat för den enskilde precis som våra resultat visar. Alltså behöver det inte vara en fördel med lärstilar utan att läraren är flexibel och ser varje elev.

Med lärstilar går man dock in på individnivå och det underlättar för läraren att använda sig av detta koncept för att nå fram till individen. Slutsatsen är att när vi har strukturerat upp och gjort informationen möjlig på olika sätt har det underlättat för eleverna och ökat deras resultat samt med att påpeka att eleverna arbetar efter deras egna lärstil är det fler som anser att informationen har varit relevant för att klara examinationen.

I det första momentet *Upplysning till Napoleon* var lektionerna lärarcentrerade och det kan ha skapat en problematik där eleverna har tyckt att lektionerna varit givande men inte känt att de har fått utrymme att visa sina kunskaper. Detta i jämförelse med det andra momentet *Den industriella revolutionen* där eleverna ansåg att lektionerna var både givande och det fanns utrymme under lektionerna att uttrycka sin kunskap. Det behöver inte bara vara under lektionerna utan även att examinationsformen inte passade alla elever.

I det andra momentet gavs det ett större utrymme för eleven att välja själv och ha kontroll över sitt lärande enligt Boströms teorier när de fick välja mellan olika examinationsformer. Detta efter att fått den information som de behöver för att göra ett korrekt val utifrån sina egna preferenser. Fler känner även att de har tagit sitt egna ansvar när det gäller sina egna studier under det andra momentet än det första. Detta kan bero på att med mer lättillgänglig information och att eleverna själva känner att de arbetar efter sin egna lärstil gör att det underlättar för hemmastudier. I och med att eleverna tog större ansvar och sökte handledningstid så upplevde vi mindre oro i momentet *Den industriella revolutionen* inför examinationen i jämförelse med *Upplysning till Napoleon*. Detta kan

jämföras med Boströms forskning som tidigare nämnts, där hon fick liknande resultat i sin experimentgrupp där elever som fick handledning och råd lyckades bättre jämfört med den grupp som studerade på traditionellt vis.

Det vi kan läsa ut av diagram 7 och 8 är att det inte har spelat någon större roll vad vi har gjort på lektionerna så anser övervägande del av eleverna att lektionerna vi har haft varit givande när vi går in på dem lektion för lektion. Enligt eleverna så har de varit nöjda med lektionerna oavsett undervisningsform och kunnat ta till sig kunskapen som har förmedlats.

Vad gäller elevaktiviteten under momentet *Upplysning till Napoleon* så har vi observerat att det är samma personer som är aktiva oberoende av vart eller med vem de sitter. Av dessa sju är sex auditiva och den sjunde är visuell/auditiv, men då vi har ett för litet underlag på elever med de andra lärstilarna, visuell, kinestetisk och taktil, ger det inte ett rättvist resultat. Dessutom har vi sex elever som är auditiva som inte var särskilt aktiva under lektionerna.

Att vissa elever är mer aktiva än andra kan även bero på personlighet, vissa är mer naturligt socialt lagda än andra och om en elev är aktiv under lektionen kan bero på personligheten snarare än lärstilen. Däremot märkte vi under det andra momentet *Den industriella revolutionen* att elever som i föregående moment inte var aktiva, blev mer aktiva under gruppdiskussioner. Detta kan bero på flera saker som exempelvis gruppdynamik, eller att eleverna känner sig tryggare att prata och diskutera i en mindre grupp. Det kan även bero på att gruppen börjar bli tryggare med oss i klassrummet och att det andra momentet inte styrdes av föreläsningar och kan upplevas som mer avslappnat. Detta kan sammankopplas med Boström som menar att inlärningsmiljön påverkar lärandet. Med inlärningsmiljön menar Boström att beroende på om du är sekventiell eller holistisk vill du arbeta på olika sätt i olika miljöer, formell eller informell miljö, eller arbeta i olika konstellationer som i grupp, par eller ensam.

Eftersom det andra momentet *Den industriella revolutionen* var lärstilsanpassad, blir detta moment automatiskt mer individualiserat eftersom vi erbjöd oss att gå in på individnivå med eleverna dessutom gick igenom vad man kan tänka på om man har en viss lärstil. Vi erbjöd även under momentet *Upplysning till Napoleon* att ta kontakt med oss om de hade frågor, funderingar eller behöver hjälp med strukturen. Den största

skillnaden mellan dessa två moment var att eleverna var mer kontaktbenägna under momentet *Den industriella revolutionen*. Vad detta kan bero på är svårt att svara på, dels kan de bero på att en stor del fick sämre resultat på tidigare moment, än vad de hoppats på och tog mer ansvar i detta moment. Det kan även bero på som författarna till artikeln *Learning Styles Concepts and evidence* menar, att eleven känner sig sedd och behandlad som individ. Detta kan även kopplas ihop med Lev Vygotskij och hans principer om inläring. Enligt Vygotskij kan alla inlärningsprinciper pedagogiskt läggas upp så att de passar den enskilda elevens utvecklingsförmåga och han menade även att det är viktigt att analysera varje enskild individs utvecklingshistoria och planera undervisningen utifrån detta.

Vår slutsats vad gäller om någon av undervisningsformerna är mer individanpassad, är att lärstilar är mer individualiserad än traditionell undervisning. Men om du är flexibel som lärare, att du är medveten om att det finns skillnader i hur elever lär sig och applicerar dessa skillnader kan det öka elevernas kunskaper utan att behöva placera dem i olika lärstilsfack, vilket Reiner och Willingham tar upp i sin artikel, *Myths of Learning styles*.

Vår studie har visat att det finns fördelar med lärstilar, dock har vår studie för litet underlag för att dra definitiva slutsatser. Fingervisningarna som våra resultat gett är att lärstilsanpassningen har varit till fördel för auditiva elever men eftersom vår studie har en överhängande del auditiva elever ger det missvisande resultat. Hade vi haft lika många av varje lärstilspreferens hade detta kanske gett ett annat resultat. Lärares flexibilitet och förmåga att se individer i klassen är något vi har upptäckt som viktigt och lärstilsanpassad undervisning underlättar för läraren att nå till individnivå men är inte självklart nödvändig i klassrummet.

Vi har även upptäckt svårigheter att helt lärstilsanpassa historieämnet Historia 1b. Dessa svårigheter uppkommer i ämnets karaktär då det är svårt att göra ett faktaämne kinestetiskt och taktilt. Detta därför att lektionstiden är knapp och en stor mängd kunskap måste förmedlas och att göra detta i till exempel skådespelsform där man aktiverar fler sinnen kan bli mycket tidskrävande. Lektionstiden blir drabbad och lärarens planeringstid blir knapp för att hinna med allt arbete denna anpassning innebar om man ska dra det fullt ut efter teorierna. En anpassning är dock möjlig men främst är det visuellt- och auditivlärstil som premieras i historieämnet.

Efter att ha arbetat med lärstilsanpassad undervisning i denna studie så anser vi att elevernas uppfattning om att bli sedda som individer än i vilken lärstil man arbetar är det som är viktigt. Detta precis som Reiner och Willingham menar. Resultat i historieämnet har även stor del grund i elevernas intresse, förmågor och bakgrundskunskaper som påverkar deras lärande.

Eftersom vi har en liten studie så ser vi gärna att denna studie görs om och att resultatet testas för att få ett definitivt resultat.

9 Sammanfattning

Syftet med denna studie är att undersöka skillnaden mellan två undervisningsformer, dessa undervisningsformer är lärstilsanpassad undervisning och traditionell undervisning. Undervisningsformerna ställs mot varandra i form av verktyg och hur eleverna upplever att någon av formerna är mer givande för dem samt om någon av undervisningsformerna ger en ökad elevaktivitet. För att följa läroplanen för individanpassning så belyser vi även denna fråga. Våra frågeställningar är:

1. Ger någon av undervisningsformerna, lärstilsanpassad respektive traditionell undervisning i historia 1b ett bättre resultat?
2. Anser eleverna att det är någon skillnad mellan de olika undervisningsformerna lärstilsanpassad respektive traditionell undervisning?
  - a. Upplever eleverna att verktygen och informationen varit mer givande i någon av undervisningsformerna?
  - b. Upplever eleverna att de har fått tillfälle att visa sina kunskaper samt tagit eget ansvar för att uppnå betygsmålen?
  - c. Är det någon undervisningsform som eleverna föredrar för att kunna ta till sig kunskapen som förmedlats?
3. Leder någon av undervisningsmetoderna till mer elevaktivitet?
4. Är någon av undervisningsmetoderna mer individanpassad?

För att få svar på dessa frågeställningar vände vi oss till CVL-Sandviken och fick tillfälle att utföra studien där. Eftersom CVL-Sandviken profilerar sig med lärstilar och lärstilsteori skapad av Rita Dunn och Kenneth Dunn samt Lena Boström föll det naturligt att vi använde oss av samma teori för att skapa vårt lärstilsmoment. Teorierna säger att om man som lärare anpassar sig till elevernas lärstilar så kommer deras resultat att bli bättre. Det är inte bara positiv forskning som finns om lärstilar utan även kritisk forskning. Vårt fokus när det gäller kritik ligger på två artiklar: *Learning styles, Concepts and Evidence* och *The Myths of Learning Styles*. Artiklarna fokuserar till att människor enligt psykologin inte har olika sätt att lära sig utan att man bör fokusera på vilket arbetssätt som är bäst för att nå målet. Det vill säga att välja arbetssättet efter ämnet man ska lära sig. Även att anledningen till att eleven lär sig hör ihop mer med intresse, förmågor och bakgrundskunskaper.

Sammanfattningsvis så visar våra resultat på att om eleven är i centrum så är den mer aktiv samt visar en större vilja att lära sig. Lärstilar är en genväg för att som lärare nå fram till eleven men kanske inte är en självklar pedagogisk utgångspunkt som är den bästa för elevens lärande.

10. Slutord

Efter att ha arbetat med denna studie har en fråga dykt upp som inte nämnts av varken Dunn & Dunn eller av Boström eller av den pedagogiska litteratur som vi läst. Det finns ingen diskussion av författarna om problematik så som dyslexi, ADHD, ADD, Aspergers syndrom, autism med flera. En fråga uppmärksammat efter denna studie är varför författarna eller annan pedagogisk litteratur inom lärstilsforskningen inte nämner, hur man tar hänsyn till detta. Kritiken mot lärstilsundervisningen tar däremot upp denna problematik

11. Käll- och Litteraturförteckning

Boström, Lena, *Lärande & metod: lärstilsanpassad undervisning jämfört med traditionell undervisning i svensk grammatik*, Jönköping University Press, Diss. Jönköping : Jönköpings högskola, 2004, Jönköping, 2004

Boström, Lena & Wallenberg, Hans, *Inläring på elevernas villkor: en ny pedagogik för skolan : [inlärningsstilar i klassrummet]*, Brain Books, Jönköping, 1997

Boström, Lena, *Från undervisning till lärande*, Brain Books, Jönköping, 1998 (A)

Boström, Lena, *Inlärningsstilar i praktiken*, Pedagogerna/Brain Books AB, 1998 (B)

Bråten, Ivar (red.), *Vygotsky i pedagogikken*, Cappelen, 2011

Kylén, Jan-Axel, *Att få svar: intervju, enkät, observation*, 1. uppl., Bonnier utbildning, Stockholm, 2004

Pashler, Harold & McDaniel, Mark & Rohrer, Doug & Bjork, Robert A, "Learning styles, Concepts and evidence", 2008, s. 105-119. *Psychological science in the public interest*, vol 9- nr 3 December 2008. Association for Psychological Science

Reiner, Cedar & Willingham, Daniel, "The Myths of Learning Styles", 2010, *Change*, vol September-October 2010.

12. Bilaga

12.1 Dunn & Dunn Learning Styles Model

12.2 Studiehandedning *Uppllysning till Napoleon*

Studiehandedning Historia Uppllysning till Napoleon

3/10	Introduktion om momentuppllysning till momentet uppllysning till Napoleon
4/10	❖ Föreläsning Upplysningen och Franska revolutionen
10/10	❖ Föreläsning Franska Revolutionen, Napoleon och Gustav III
11/10	❖ Repetition av föreläsningar inför examen
17/10	❖ Examination ❖ Deadline för inlämningsuppgiften: Frihetstiden

Uppgift Frihetstiden

Skriv svar på frågorna och lämna in på max 1 A4. Inlämning sker via fronter.

- ❖ Vad var Frihetstiden?
  - Hur länge sträcker sig Frihetstiden?
  - Vad utmärkte denna period?
  - På vilka villkor fick Ulrika vara drottning? Varför?
  - Hur styrdes Sverige?
  - Krigade Sverige något under denna period?

Stöd till föreläsningar och inför examinationen

Studiefrågorna ska ej lämnas in utan fungerar som ett stöd för dig som elev. Svarar du på dessa frågor med hjälp av föreläsningar eller av boken så är de ett stöd för att precisera det viktiga av texterna och föreläsningarna.

Uppllysningstiden

Nyckelord: Uppllysning, enväldig, Frankrike, Ludvig XIV, romerska siffror, Versailles, makt, politik, högadel, lågadel, Colbert, aristokrati, parlamentarism, konservatism, hattar och mössor, upplysningsfilosofer, Voltaire, Montesquieu, Diderot, Rousseau, *Emile*, samhällskritik, utbildning, upplys despoti, maktfördelningsteori, naturrätt, teolog, samhällsfördraget, privilegiesamhälle, Gustav III

1. Varför kallas denna tid för upplysningen?

- Vetenskap
  - Religion
  - Kemi
  - Astronomi
  - Fysik
  - Boktryckarkonsten
    - Varför är alla dessa viktiga?
2. Vilket europeiskt land hade flest invånare omkring år 1700?
  3. Varför var Frankrike en av Europas stormakter?
  4. På vilket sätt var Versailles ett uttryck för Frankrikes position bland Europas länder på 1600- och 1700-talet?
  5. Varför menade Ludvig XIV och andra regenter under denna tidsperiod att deras makt var oinskränkt?
  6. På vilka sätt försökte Ludvig XIV bevara och stärka sin stora makt?
  7. Ludvig XIV hade stora utgifter. Till vad gick alla statens pengar?
  8. Hur lyckades Colbert förbättra Frankrikes ekonomi?
  9. Räkna upp så många länder du kan som hade kungligt envælde under 1700-talet.
  10. Vad kunde hända med ett land som inte hade en stark kungamakt?
  11. Vad är parlamentarism?
  12. Vad var tories och whigs?
  13. Vad kännetecknar perioden 1718-1772 i Sverige?
  14. Räkna upp fyra upplysningsfilosofer.
  15. Vad tyckte Voltaire om religion och kyrkan?
  16. Hur ville Montesquieu organisera samhällets styrelse?
  17. Varför kan man kalla Denis Diderot för en symbol för hela upplysningen?
  18. Vilka är huvuddragen i Rousseaus samhällsfilosofi?
  19. Förklara vad Rouseau menade med naturrätten.

20. Vem räknas som folkrättens fader?
21. Nämn några böcker som skrevs av Rousseau, Voltaire, Diderot och Montesquieu.
22. Varför var dessa fyra personer viktiga? Hur påverkade de människor i deras omgivning?
23. Vilka grupper i samhället var det främst som deltog i upplysningens diskussioner?
24. Hur påverkade upplysningen 1700-talets regenter?
25. Vad är censur? I vilken omfattning förekom censur under 1700-talet?
26. Vad hade varit universitetens viktigaste uppgift under medeltiden och ända fram till 1700-talet?
27. Vilka två tillfällen skaffade sig Gustav III mer makt genom att ändra grundlagen?
28. Vilken grupp låg bakom mordet på Gustav III på operan i Stockholm 1792? Varför skedde detta mord?
29. Vad innebar den ryska livegenskapen?

Franska revolutionen

Nyckelord: Reform, revolution, reformist, revolutionär, tre stånden, ekonomiska problem, privilegier, skräckväldet, nationalförsamlingen, Robespierre, ståndssamhälle, feodalism, köpeskilling, pålagor, skattebefriade, frälset, statskund, Ludvig XVI, generalstånderna, missväxt, livsmedelspriser, reallön, deputerade, röstning, demokrati?, eden i bollhuset, grundlag, Mirabeau, nationalförsamlingen, Bastiljen, liberalism, sansculotter, kontrarevolutionär,

1. Vilka privilegier hade adeln i Frankrike före den franska revolutionen?
2. Vad är tiondet?
3. Vad var de franska generalstånderna?
4. Räkna upp så många anledningar som du kan till varför den franska revolutionen startade.
  - När vi tittar på Frankrike och deras problem innan revolutionen så fanns

även dessa i Sverige ca år 1770, varför blev det ingen revolution i Sverige?

5. Vad hände år 1789 den första maj, den tjugonde juni och den fjortonde juli?
6. Vilka var sansculotterna?
7. Vad är en konstitutionell monarki?
8. Vilka effekter fick kungafamiljens flyktförsök?
9. Vad hände i staden Varennes?
10. Vilka var jakobinerna?
11. Vilka var girondisterna?
12. Vad hände vid Valmy?
13. Vad hände under skräckväldet?
14. Varför var den franska revolutionen mycket jämlik för sin tid, men ändå ej lika jämlik som det svenska samhället idag?

Napoleontiden

Nyckelord: Napoleon, Österrike, Preussen, folkstyre, Waterloo, Jean Baptiste Bernadotte, Brumairekuppen, konsuler, parlament, militärkommendant, Termidorister, rojalism, direktoriet, Medelhavet, innanhav, imperie, protektorat, värnpliktsarméer, divisioner, armékårer, ett Europa, erövringspolitik, imperium, ledarskap, notabler, *Code Napoleon*, skolväsendet, gymnasieskolor, legitimitet, ryskt fälttåg, bundsförvanter, mobilisera, gerillaförband, Wellington, Wienkongressen, marknadsekonomi, frihandel, nationsgränser, liberalism, nationalism och patriotatism

1. Varför kallades statskuppen 1799 för Brumairekuppen?
2. På vilket sätt lyckades Napoleon Bonaparte ta makten över Frankrike?
3. Vilket var Napoleons första fälttåg utomlands?
4. På vilket sätt både fullföljde Napoleon revolutionens ideal samt svek dem på en gång?
5. Räkna upp några viktiga fältslag där Napoleon vann.
6. Hur lyckades Napoleon erövra hela Europa på så kort tid?
7. Vilka effekter fick Napoleonkrigen för Europa?

8. Hur har Sveriges historia kommit att påverkas av Napoleonkrigen ända fram till idag?
9. Vem efterträdde Gustav IV Adolf?
10. Varför besegrades Napoleon till slut?
11. Vilka samlades vid Wienkongressen och varför gjorde de det?
12. Vad blev resultatet av Wienkongressen?
13. Vad är liberalism?
14. Vad är nationalism?

Gustav III

Nyckelord: Statskupp, förenings- och säkerhetsakten, kultur, teater, adel, privilegier, borgare, bönder, ståndssamhälle och riksrådet.

1. Vem var Gustav III?
2. Vad var förenings- och säkerhetsakten?
  - a. Vad innebar det för Sveriges befolkning?
  - b. Kan detta ha räddat Sverige från revolution om man jämför med Frankrike?
3. Hur dog Gustav III? Varför skedde detta?

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Den europeiska epokindelningen utifrån ett kronologiskt perspektiv. Förhistorisk tid, forntiden, antiken, medeltiden, renässansen och upplysningstiden med vissa fördjupningar. Problematisering av historiska tidsindelningars beroende av kulturella och politiska förutsättningar utifrån valda områden till exempel varför tidsbegreppet vikingatid infördes i Sverige under 1800-talets slut eller jämförelser med tidsindelningar i någon utomeuropeisk kultur.
- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande.

Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.

- Olika historiska frågeställningar och förklaringar kring långsiktiga historiska förändringsprocesser som speglar både kontinuitet och förändring, till exempel befolkningsutveckling, statsbildning, jordbrukets utveckling och olika syn på människors värde, på makt och på könsmonster.
- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.
- Kritisk granskning, tolkning och användning av olika slags källmaterial utifrån källkritiska kriterier och metoder.
- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv, och som medel för påverkan i aktuella konflikter.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven kan **översiktligt** redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. Dessutom kan eleven **översiktligt** redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser. Eleven ger exempel på några enskilda personer och förklarar **översiktligt** deras betydelse för olika skeenden. Eleven ger **enkla** exempel på, och förklarar **översiktligt**, samband mellan skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden. Dessutom kan eleven dra några **enkla** slutsatser om vad skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden kan ha för betydelse för framtiden.

Eleven kan **med viss säkerhet** använda **några** historiska begrepp för att formulera, utreda, förklara och dra slutsatser om historiska frågeställningar utifrån olika perspektiv.

Eleven kan **med viss säkerhet** söka, granska och tolka källmaterial för att besvara frågor om historiska skeenden samt göra **enkla** reflektioner över materialets relevans. I

värderingen utgår eleven från **något källkritiskt kriterium om källans användbarhet och dess betydelse för tolkningen.**

Eleven kan **översiktligt** redogöra för några historiska skeenden och händelser som har använts på olika sätt samt **översiktligt** förklara varför de har använts olika. Dessutom ger eleven några exempel på olika sätt att använda historia och värderar med **enkla** omdömen deras betydelse för nutida skeenden och händelser.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan **utförligt** redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. **Eleven jämför de olika tolkningarna, förordar en av dem och motiverar med enkla omdömen sitt val.**

Dessutom kan eleven **utförligt** redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser. Eleven ger exempel på några enskilda personer och förklarar **utförligt** deras betydelse för olika skeenden. Eleven ger **enkla** exempel på, och förklarar **utförligt**, samband mellan skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden. Dessutom kan eleven dra några **välgrundade** slutsatser om vad skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden kan ha för betydelse för framtiden.

Eleven kan **med viss säkerhet** använda historiska begrepp för att formulera, utreda, förklara och dra slutsatser om historiska frågeställningar utifrån olika perspektiv.

Eleven kan **med viss säkerhet** söka, granska och tolka källmaterial för att besvara frågor om historiska skeenden samt göra **välgrundade** reflektioner över materialets relevans. I värderingen utgår eleven från **källkritiska metoder och värderar med enkla omdömen olika tolkningsmöjligheter av källmaterialet.**

Eleven kan **utförligt** redogöra för några historiska skeenden och händelser som har använts på olika sätt samt **utförligt** förklara varför de har använts olika. Dessutom ger eleven några exempel på olika sätt att använda historia och värderar med **enkla** omdömen deras betydelse för nutida skeenden och händelser.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan **utförligt och nyanserat** redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. **Eleven jämför de olika tolkningarna, förordar en av dem och motiverar med nyanserade omdömen sitt val.** Dessutom kan eleven **utförligt och nyanserat** redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser. Eleven ger exempel på några enskilda personer och förklarar **utförligt och nyanserat** deras betydelse för olika skeenden. Eleven ger **komplexa** exempel på, och förklarar **utförligt och nyanserat**, samband mellan skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden samt argumenterar för och emot olika sätt att se på dessa samband. Dessutom kan eleven dra några **välgrundade och nyanserade** slutsatser om vad skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden kan ha för betydelse för framtiden.

Eleven kan **med säkerhet** använda historiska begrepp för att formulera, utreda, förklara och dra slutsatser om historiska frågeställningar utifrån olika perspektiv.

Eleven kan **med säkerhet** söka, granska och tolka källmaterial för att besvara frågor om historiska skeenden samt göra välgrundade och nyanserade reflektioner över materialets relevans. I värderingen utgår eleven från **källkritiska metoder och värderar med nyanserade omdömen olika tolkningsmöjligheter av källmaterialet.**

Eleven kan **utförligt och nyanserat** redogöra för några historiska skeenden och händelser som har använts på olika sätt samt **utförligt och nyanserat** förklara varför de har använts olika. Dessutom ger eleven några exempel på olika sätt att använda historia och värderar med **nyanserade** omdömen deras betydelse för nutida skeenden och händelser.

12.3 Studiehandedning *Den industriella revolutionen*

Studiehandedning Historia Industrialisering

17/10	Examination Upplysning och Den franska revolutionen Introduktion Industriella revolutionen och Lärstilsgenomgång
18/10	Industrialisering - Jordbruksrevolutionen, tekniska förutsättningar och råvaror
24/10	Studiebesök Järnvägsmuséet i Gävle (obligatoriskt för att klara momentet)
25/10	Konsumtion, lyxvaror och arbetsklass
31/10	Repetition, valfritt sätt inom lärstilar exempelvis arbeta med frågekort, göra collage, läsa och repetera, handledning.
1/11	Examination

Information om studiebesök på Järnvägsmuséet

De som väljer att åka med buss åker från Sandviken med linje 41, första hållplatsen är Scherpbacken ca kl 12.48 och från resecentrum kl 13.00. Peter kliver på bussen vid Scherpbacken och sköter bussbiljetter åt de som väljer att ta bussen. Därefter sker byte i Gävle vid rådhuset, linje 3.

Tips för att förstärka inläring för olika sinnen

Att vara medveten om sin lärstil kan hjälpa dig att arbeta på ett effektivare sätt. Om du har en dominant lärstil, så betyder det inte att de andra övningarna inte kan hjälpa dig, för människan tar in information igenom alla sinnen. Om du inte har ett resultat så ta kontakt med någon ansvarig lärare. Här under har vi skapat uppgifter och förslag till hur ni kan arbeta självständigt utanför lektionerna med olika material.

Visuell

- Använda färgpennor/markeringspennor eller skriv egna noteringar i marginalen på texten för att markera det du är.
- Tankekartor och symboler/bilder
- Skriva på datorn
- Läs högt och rör dig när du läser

- Se på film om området

Auditiv

- Läs och spela in på ljudfil för att sedan lyssna på texten, det finns även ljudinspelningar på digilär.se, se bildberättelser
- Läs högt
- Tala för dig själv när du läser för att repetera
- Ställ frågor högt och besvara dem
- Diskutera med andra

Kinestetisk

- Ta korta raster och ofta medan du arbetar med en text, exempel läs ett stycke och sträck på dig eller ät en frukt
- Skapa delmål för arbetsområdet och slutför dem i din egen takt
- Arbeta med rollspel, sätt dig in i hur det var att leva på den här tiden i arbetsområdet och be någon annan att agera motpart
- Under föreläsning ställ dig upp och sträck på dig
- Ät en frukt/grönsak eller drick vatten medan du lyssnar på en föreläsare

Taktil

- Arbeta med händerna när du läser, exempel läs medan du håller på med en boll eller liknande
- Arbeta även med händerna när du lyssnar under lektionerna
- Skriv det läser på en dator alternativt på ett papper
- Använd frågekort, våra exempel och skapa egna
- Skapa ett kollage inom arbetsområdet

Studiefrågor till området *Den industriella revolutionen*

1. Vad menas med den industriella revolutionen?
2. I vilket land började den industriella revolutionen?
3. När inleddes den industriella revolutionen i Storbritannien?
4. Vilka förutsättningar krävde en industri?
5. Vilken råvara var av stor vikt för att industrialiseringen skulle ta fart i Storbritannien?
6. Om en industri skulle nå tillväxt, vad var då en viktig förutsättning?
7. I Storbritannien fanns en hemindustri, som var en föregångare till den mekaniserade industrin. Efterfrågan på textil var större än tillverkningen och ett

- behov uppstod att uppfinna nya mer produktiva sätt att framställa tyg. Nämn två uppfinningar som infördes.
8. När man gick över till att använda spinning Jenny kunde man tillverka tyg i andra material än ull, vilket material?
  9. På vilket sätt var jordskiftesreformen en förutsättning för industrialiseringen?
  10. Vilken uppfinning skapades av James Watt?
  11. På vilket sätt var skiftesreformen(enclosure acts) förödande för människorna på landsbygden i Storbritannien?
  12. Mellan 1750 och 1850 skedde en stor befolkningsökning i flera länder och inte minst i Storbritannien, nämn minst fyra orsaker till befolkningsökningen.
  13. Vad menas med merkantilism?
  14. Varför arbetade mest kvinnor och barn i textilfabrikerna?
  15. Vilken var Sveriges största exportvara under 1700-talet?
  16. På vilket sätt var bruksägarna till järnbruken i Sverige, beroende av bönder?
  17. Trots att Sverige hade stor efterfrågan på stångjärn så minskade produktionen, varför?
  18. Varför fick industrialiseringen inte samma effekt i Sverige som i Storbritannien, trots samma förutsättningar?
  19. Hur var arbetsvillkoren under industriella revolutionen?
  20. Vad är en urbanisering?
  21. Vilken påverkan hade järnvägen för industrin?
  22. Vilken påverkan hade järnvägen för den ”vanliga människan”?
  23. Vad för inverkan fick fackförbunden?
  24. Vad var chartismen för rörelse?

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Den europeiska epokindelningen utifrån ett kronologiskt perspektiv. Förhistorisk tid, forntiden, antiken, medeltiden, renässansen och upplysningstiden med vissa fördjupningar. Problematisering av historiska tidsindelningars beroende av kulturella och politiska förutsättningar utifrån valda områden till exempel varför tidsbegreppet vikingatid infördes i Sverige under 1800-talets slut eller jämförelser med tidsindelningar i någon utomeuropeisk kultur.

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.
- Olika historiska frågeställningar och förklaringar kring långsiktiga historiska förändringsprocesser som speglar både kontinuitet och förändring, till exempel befolkningsutveckling, statsbildning, jordbrukets utveckling och olika syn på människors värde, på makt och på könsmönster.
- Historiskt källmaterial som speglar människors roll i politiska konflikter, kulturella förändringar eller kvinnors och mäns försök att förändra sin egen eller andras situation. Olika perspektiv utifrån till exempel social bakgrund, etnicitet, generation, kön och sexualitet.
- Kritisk granskning, tolkning och användning av olika slags källmaterial utifrån källkritiska kriterier och metoder.
- Hur individer och grupper använt historia i vardagsliv, samhällsliv och politik. Betydelsen av historia i formandet av identiteter, till exempel olika föreställningar om gemensamma kulturarv, och som medel för påverkan i aktuella konflikter.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven kan **översiktligt** redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. Dessutom kan eleven **översiktligt** redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser. Eleven ger exempel på några enskilda personer och förklarar **översiktligt** deras betydelse för olika skeenden. Eleven ger **enkla** exempel på, och förklarar **översiktligt**, samband mellan skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden. Dessutom kan eleven dra några **enkla** slutsatser om vad skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden kan ha för betydelse för framtiden.

Eleven kan **med viss säkerhet** använda **några** historiska begrepp för att formulera, utreda, förklara och dra slutsatser om historiska frågeställningar utifrån olika perspektiv.

Eleven kan **med viss säkerhet** söka, granska och tolka källmaterial för att besvara frågor om historiska skeenden samt göra **enkla** reflektioner över materialets relevans. I värderingen utgår eleven från **något källkritiskt kriterium om källans användbarhet och dess betydelse för tolkningen**.

Eleven kan **översiktligt** redogöra för några historiska skeenden och händelser som har använts på olika sätt samt **översiktligt** förklara varför de har använts olika. Dessutom ger eleven några exempel på olika sätt att använda historia och värderar med **enkla** omdömen deras betydelse för nutida skeenden och händelser.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan **utförligt** redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. **Eleven jämför de olika tolkningarna, förordar en av dem och motiverar med enkla omdömen sitt val**. Dessutom kan eleven **utförligt** redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser. Eleven ger exempel på några enskilda personer och förklarar **utförligt** deras betydelse för olika skeenden. Eleven ger **enkla** exempel på, och förklarar **utförligt**, samband mellan skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden. Dessutom kan eleven dra några **välgrundade** slutsatser om vad skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden kan ha för betydelse för framtiden.

Eleven kan **med viss säkerhet** använda historiska begrepp för att formulera, utreda, förklara och dra slutsatser om historiska frågeställningar utifrån olika perspektiv.

Eleven kan **med viss säkerhet** söka, granska och tolka källmaterial för att besvara frågor om historiska skeenden samt göra **välgrundade** reflektioner över materialets relevans. I värderingen utgår eleven från **källkritiska metoder och värderar med enkla omdömen olika tolkningsmöjligheter av källmaterialet**.

Eleven kan **utförligt** redogöra för några historiska skeenden och händelser som har använts på olika sätt samt **utförligt** förklara varför de har använts olika. Dessutom ger eleven några exempel på olika sätt att använda historia och värderar med **enkla** omdömen deras betydelse för nutida skeenden och händelser.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan **utförligt och nyanserat** redogöra för förändringsprocesser, händelser och personer under olika tidsperioder samt för olika tolkningar av dem. **Eleven jämför de olika tolkningarna, förordar en av dem och motiverar med nyanserade omdömen sitt val.** Dessutom kan eleven **utförligt och nyanserat** redogöra för förloppen av förändringsprocesserna och händelserna samt deras orsaker och konsekvenser. Eleven ger exempel på några enskilda personer och förklarar **utförligt och nyanserat** deras betydelse för olika skeenden. Eleven ger **komplexa** exempel på, och förklarar **utförligt och nyanserat**, samband mellan skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden samt argumenterar för och emot olika sätt att se på dessa samband. Dessutom kan eleven dra några **välgrundade och nyanserade** slutsatser om vad skeenden i det förflutna och förhållanden i nutiden kan ha för betydelse för framtiden.

Eleven kan **med säkerhet** använda historiska begrepp för att formulera, utreda, förklara och dra slutsatser om historiska frågeställningar utifrån olika perspektiv.

Eleven kan **med säkerhet** söka, granska och tolka källmaterial för att besvara frågor om historiska skeenden samt göra välgrundade och nyanserade reflektioner över materialets relevans. I värderingen utgår eleven från **källkritiska metoder och värderar med nyanserade omdömen olika tolkningsmöjligheter av källmaterialet.**

Eleven kan **utförligt och nyanserat** redogöra för några historiska skeenden och händelser som har använts på olika sätt samt **utförligt och nyanserat** förklara varför de har använts olika. Dessutom ger eleven några exempel på olika sätt att använda historia och värderar med **nyanserade** omdömen deras betydelse för nutida skeenden och händelser.

12.4 Exempel på lärstilstestsfrågor

När jag ska koncentrera mig måste jag ha tyst omkring.

Jag störs om det pratas i rummet när jag studerar eller jobbar koncentrerat.

Jag kan lära mig sådant som är nytt och svårt även om andra pratar i min närhet.

Jag har gärna på musik i rummet när jag lär mig nytt, svårt material.

Jag tycker om att ha stark belysning i rummet när jag ska studera.

Jag vill gärna ha en bordslampa intill mig där jag ska studera.

När jag ska lära mig nytt, svårt material skulle jag gärna sitta där det är svagt ljus.

Jag blir okoncentrerad och irriterad i rum med stark belysning.

När jag ska lära mig nytt, svårt material vill jag gärna sitta där det är lite svalt.

Jag koncentrerar mig bäst om det är svalt i rummet.

Jag vill ha extra kläder på mig i klassrummet om jag fryser när jag studerar.

Om jag fryser har jag svårt för att lära mig.

Jag vill helst sitta på en stol vid ett bord när jag ska studera.

Jag vill helst ha en arbetsplats med en stol vid en bänk eller ett skrivbord.

Jag måste sitta mjukt om jag ska kunna koncentrera mig, vill helst sitta i en mjuk fåtölj eller soffa.

Jag sitter eller ligger gärna på golvet eller i sängen när jag ska lära mig nya, svåra saker.

Jag vill helst läsa böcker eller sådant som är skrivet på papper när jag studerar.

Jag minns sådant som jag läst.

Jag vill att läraren ska skriva mycket på tavlan för då förstår jag bättre.

När jag läst något minns jag texten väl. Jag kan till exempel beskriva var orden finns på sidan.

Jag förstår bättre om det är bilder i det material som jag studerar.

Om jag ska minnas något så är det lättare för mig om jag har en inre bild av det.

Jag har lätt för att minnas ansikten och bilder.

När jag sett på ett föremål eller bild kan jag lätt minnas och beskriva det efteråt.

Om jag får tala med någon om det jag ska lära mig minns jag det bättre.

Jag tycker om lektioner då vi får diskutera och tala mycket.

Jag behöver pilla med något när jag ska lyssna.

Jag tycker om att bygga och konstruera saker med mina händer.

Sådant som är viktigt minns jag bättre om jag har skrivit ned det.

Om vi får leka eller dramatisera kring det vi ska lära oss minns jag det bättre.¹⁸

---

¹⁸ Boström, 1998 (B)

12.5 Enkät *Upplysning till Napoleon*

Enkätundersökning av Traditionell undervisning, moment 1, *Upplysning till Napoleon*.

Man __ Kvinna__ Holistisk Sekventiell

Lärstil (Fyll i den lärstil som är dominant hos dig, har du flera lärstilar kryssa i 1-4, där 1 är din mest dominanta lärstil)

Visuell	☐	Auditiv	☐	Kinestetisk	☐	Taktil	☐
---------	--------------------------	---------	--------------------------	-------------	--------------------------	--------	--------------------------

1. Jag anser att jag har fått de verktyg du behöver för att klara av kursmålen för momentet *Upplysning till Napoleon*.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kommentar: _____

_____

2. Lektionerna i momentet *Upplysning till Napoleon* har gett mig relevant information för att klara av examinationen?

Instämmer inte alls

Instämmer helt

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kommentar _____

_____

3. Jag anser att jag fick visa mina kunskaper i *Upplysning till Napoleon*.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kommentar _____

_____

4. Jag anser att momentupplägget i *Upplysning till Napoleon* tilltalade mig.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

---

5. Arbetsstödet för studier hemma har hjälpt mig att nå mina betygsmål?

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

---

6. Jag anser att studiefrågorna i momentet *Upplysning till Napoleon* var lätta att arbeta med.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

---

7. Jag anser att övningarna i momentet *Upplysning till Napoleon* utvecklade mitt lärande.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

---

8. Jag anser att man ska ha olika övningar under lektionerna (t.ex. att själv söka kunskap istället för att få kunskapen förmedlad av läraren).

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

9. Jag anser att man ska koncentrera lektionerna till föreläsningar där läraren förmedlar kunskap.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

Del 2, bilaga 1

Fråga för dig som **varit närvarande** på lektionen *upplysningen* (lektion 1)

1. Jag anser att jag kunde ta till mig kunskapen som förmedlades av läraren.

Instämmer inte alls

instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

Fråga för dig som **varit närvarande** på lektionen *Franska revolutionen* (lektion 2)

2. Jag anser att jag kunde ta till mig kunskapen som förmedlas av läraren.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

Fråga för dig som **varit närvarande** på lektionen *Napoleon och Gustav III* (lektion 3)

3. Jag anser att jag kunde ta till mig kunskapen som förmedlades av läraren

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

---

4. Examinationsformen som varit på moment *Upplysning till Napoleon* har tilltalat mig

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

5. Jag anser att jag tagit ansvar för att nå upp till mina betygsmål i kursen, d.v.s. att jag arbetet med materialet och förberett mig inför examinationen och varit närvarande på lektionerna.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

12.6 Enkät *Den industriella revolutionen*

Enkätundersökning av Lärstilsanpassad undervisning, moment 2, *Industriella revolutionen*.

Man ___ Kvinna_ Holistisk Sekventiell

Lärstil (Fyll i den lärstil som är dominant hos dig, har du flera lärstilar kryssa i 1-4, där 1 är din mest dominanta lärstil)

Visuell	☐	Auditiv	☐	Kinestetisk	☐	Taktil	☐
---------	--------------------------	---------	--------------------------	-------------	--------------------------	--------	--------------------------

1. Jag anser att jag har fått de verktyg jag behöver för att klara av kursmålen för momentet *Industriella revolutionen*.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kommentar: _____

_____

2. Lektionerna i momentet *Industriella revolutionen* har gett mig relevant information för att klara av examinationen?

Instämmer inte alls

Instämmer helt

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kommentar: _____

_____

3. Jag anser att jag fick visa mina kunskaper i *Industriella revolutionen*.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kommentar: _____

_____

4. Jag anser att momentupplägget i *Industriella revolutionen* tilltalade mig.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

5. Arbetsstödet för studier hemma har hjälpt mig att nå mina betygsmål?

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

6. Jag anser att studiefrågorna i momentet *Industriella revolutionen* var lätta att arbeta med.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

7. Jag anser att övningarna i momentet *Industriella revolutionen* utvecklade mitt lärande.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

8. Jag anser att man ska ha olika övningar under lektionerna (t.ex. att själv söka kunskap istället för att få kunskapen förmedlad av läraren).

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

9. Jag anser att man ska koncentrera lektionerna till föreläsningar där läraren förmedlar kunskap.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

Del 2, bilaga 1

Fråga för dig som **varit närvarande** på lektionen Industrialisering, jordbruksrevolutionen, tekniska *förutsättningar och råvaror* (lektion 1).

1. Jag anser att jag kunde ta till mig kunskapen som förmedlades av läraren.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

Fråga för dig som **varit närvarande** på *Studiebesök på järnvägs-muséet* (lektion 2)

2. Jag anser att studiebesöket med guidning och omgivning gav mig en bättre förståelse för ämnet.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

Fråga för dig som **varit närvarande** på lektionen *Konsumtion, lyxvaror och arbetarklass* (lektion 3).

3. Jag anser att jag kunde ta till mig kunskapen som övningen och läraren förmedlade.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

---

4. Jag anser att lektionen *Att arbeta själv med övningar/öppen frågestund med intro för seminarium*, (lektion 4) gav mig kunskap för att klara examinationen.

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

---

5. Examinationsformen som varit på moment *Industriella revolutionen* har tilltalat mig

Kryssa i för vilken examinationsform du valt: seminarium skriftligt

Instämmer inte alls

Instämmer helt

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

_____

6. Jag anser att jag tagit ansvar för att nå upp till mina betygsmål i kursen, d.v.s. att jag arbetat med materialet och förberett mig inför examinationen och varit närvarande på lektionerna.

Instämmer inte alls
helt

Instämmer

--	--	--	--	--	--	--

Kommentar _____

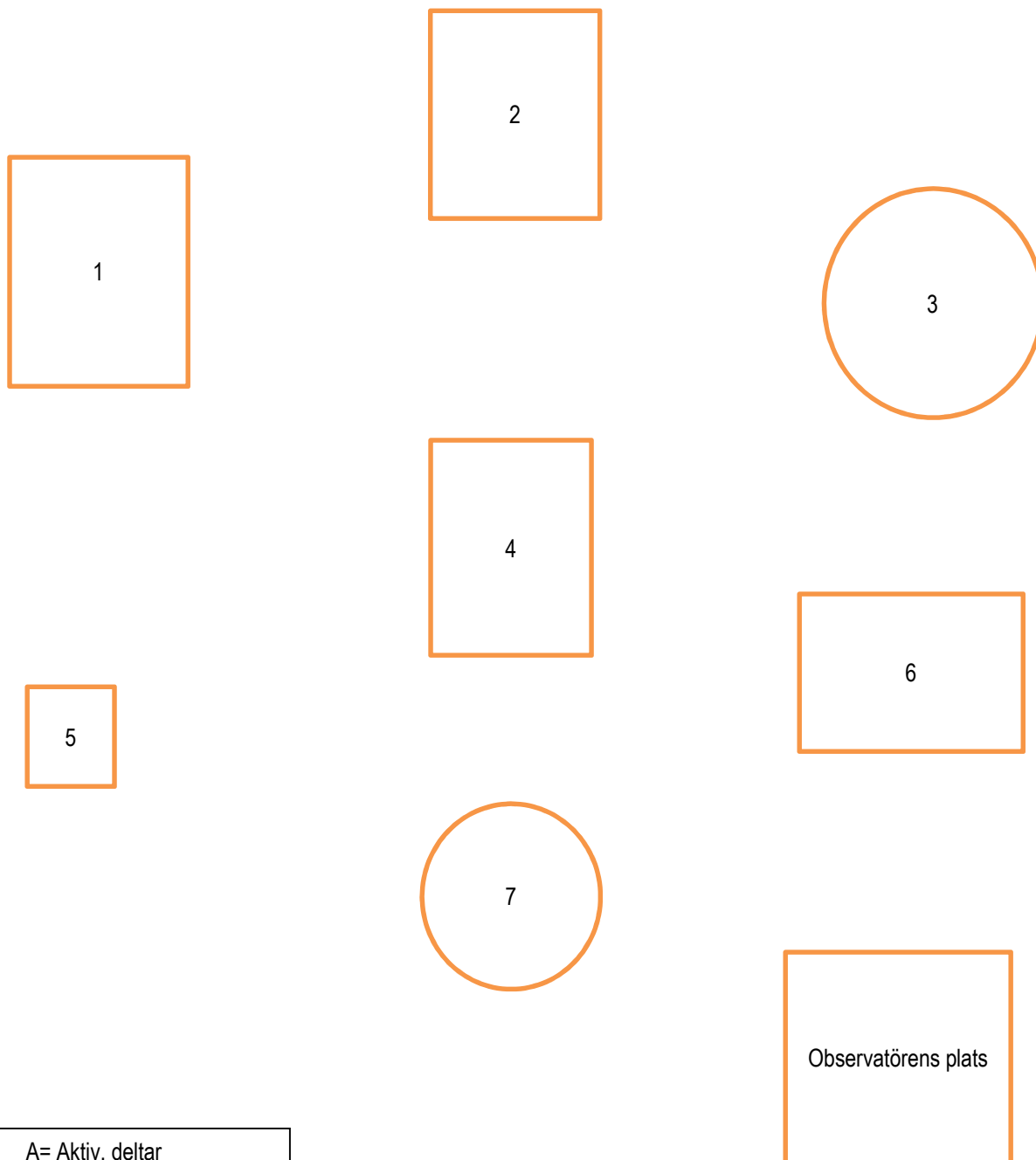
_____

12.7 Observationsschema

Exempel på 1 av 7 observationsscheman, ett schema per bord.

Bord 1 Namn	Aktivitet, svarar på ställd fråga från lärare	Aktivitet, frågar lärare under lektionen.	Delaktig i gruppdiskussioner och andra övningar

12.8 Elevplaceringsschema

A= Aktiv, deltar
a= mindre aktiv, deltar
La= Lyssnar aktivt, deltar ej